

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 22,
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgönyeim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... 360 Lei.

Fél évre ... 180 Lei.

Negyed évre ... 90 Lei.

Havonta ... 30 Lei.

Hirdetések díjszabás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Va banque.

Megint zivatart jeleznek a pénzügyi termométerek. Ezeknek a viljáróknak már-már epidemikus jellegük lesz és a valuták és a devizák örökös vitustánca fölött néha egy-egy bankbukás harsog ideiglenes finálét. Az összeomlott Európa gazdasági katasztrófiája olyan méreteket ölt, hogy ezt a zürichi piacon magasan jegyzett külföldi valuták szállongó tendenciája nem enyhítheti. Európa pénzügyi viszonyait már nemcsak a hisztéria, nemcsak a kapkodó és konjunkturázó időszak pénzügyi rendszere, hanem olyan krónikus tünetek mutatkoznak, amelyek az agóniát jelzik.

Méreteiben és körvonalaiiban két egészen másirányú és más hatású bankbukásról adunk ma hirt egyszerre. Parányi jelentőségű vidéki esemény a timisoarai Lloyd bank krachja ahhoz a bukáshoz mérten, amely Európa egyik legnagyobb pénzügyi házá, a Glückstadt-bankár intézetét döntötte szét. Koppenhágában. De krach mindakettő. Az egyikben kiserítberek pénze uszik el, a másikban főhercegeké. Az egyik királyokkal áll összeköttetésben, a másik legfeljebb temesi és aradi textilesekkel, vagy lakkereskedőkkel. Az egyik Európa északi felén történik, egy olyan államban, ahol a valuta a svájci frank szintjén csillog. A másik Romániában, olyan állam területén, ahol a Föld mélyében rejtőzködő értékek és természeti adományok valóságos kinésszámba mennek. De bármilyen különbségeket keresünk is, bármennyire konzolidáltak is legyenek azok az államok, amelyeknek a pénzügyi intézetei máról-holnapra kártyavárként omlanak össze, ezek a bukások egyben kétségtelenül megégyeznek. Megégyeznek pedig az eredőjükben, a háború alatt és a háború után fölsikoltó, kétségbeesett pénzügyi és pénzügyi. Megégyeznek abban a móhóságban, amely egyes pénzügyi intézeteiket, amint a legújabb péztek mutatják, még akkor is féktelen nyereszkesedési vágyba kergetik bele, amikor ezek nem ujkéletű alapítások, hanem Európa legnagyobb pénzügyi kapacitásainak nevelt viselik a cégjegyzéses levélpapíron.

A zürichi piacon hullámozhatnak a valuták, egy fél évre vagy egy esztendőre stabilnak látszhatnak egy-egy európai pénz, Ausztriát elparentálhatják, Németországot csirathatják, Lengyelországot kacaghatják: Európa fölött hisztériás görcsökben vonaglik a gyógyíthatatlan hit és bacillu-

soktól marcangolva: „Mi Urunk a pénz!” A nyereszkesedési vágy szinptomái mutatkoznak egész Koppenhágától Temesvárig, a rendszertelen és kapkodó pénzügyi rendezés diagnózisát abból is meg lehet állapítani, hogy amikor egy-egy üzleti mérlegnyereséget könyvel el, ezt a nyereséget már másnap vagy további komolytalan üzleti spekulációkba viszik, vagy aranytányérokat szervíroznak belőle. Budapesten például valóságos tükröképet látjuk a megromlott gazdasági egyensúlynak és elszomorodott tanult lehetünk a készpénz felépülő pénzügyi rendszernek, ahol minden köztisztviselő börcéz, mil-

lomosodik a készpénzen, de a hol minden pillanatban érezni lehet a bekövetkező és elháríthatatlan *débaclé* súlyát. A pénzügyi nyereségek rezervoárjának fogalmát a háború utáni közgazdasági élet szótárából törölték. A tragédiákra senki nem rendezkedik be, a pénzemberek fantáziáját csak a ma tölti el és a holnap következményével nem törődik senkisémm.

Ez a *va banque* Európát, amely az örvény szélén áll, magába az örvénybe löki befé. Európa új megváltóját lefietne üdvözölni abban, aki a tragédiának a széléreől vissza tudná rántani a kontinenst!

Eszrevételek az új lakástörvényhez

Írta: Dr. Székely Aladár ügyvéd.

(Első közlemény.) Tegnap érkezett a „Monitorul Oficial” április 6-iki száma Aradra, amely az új lakástörvény hiteles szövegét tartalmazza. Most már némi kétséget lehet alkótni arról, miképp fog az új törvény a gyakorlatban érvényesülni. Sz megállapítható az is, hogy a nem hiteles törvény-szöveg alapján történt ismertetésekre itt-ott hibák is csuszak be.

A törvény 7. §-ához. Az „Aradi Közlöny” folyó hó 4-iki számában foglalt azon megállapítás, mintha

a Kiskereskedők üzleteik után négyszeres és nem hétszeres bért tartoznának fizetni, tévedésen alapul. A törvény hiteles szövege szerint csupán a következő foglalkozásuk fizetnek üzleteik, műhelyeik és raktáraik után *négyszeres* bért: a kisiparosok és kézművesek, a dohány- és belyegárusok, fogyasztási és hitelszövetkezetek és népbankok. Minden más üzlet után *hétszeres bért kell fizetni*. Tehát minden kereskedő tekintet nélkül üzlete terjedelmére, *hétszeres* bért tartozik

fizetni. Azt pedig, hogy ki a kisiparos és kézműves, a elvi igazságügyi reszortnak és a elvi ítélőtáblának általánosan elfogadott elvi jelentőségű állásfoglalása alapján már eldöntötte a bíról gyakorlat.

Mi alapon történik a béremlés? Az új törvény általánosságban az 1916-ik évi bérértéket említi a béremlés alapjául. Itt azonban figyelembe veendő, hogy az 1922. május 6-án életbelépett lakástörvény részben még érvényben maradt; s ezen előbbi lakástörvény az utolsó békeévek bérértéket vette irányadóul akkor, amikor Erdélyre az 1914. évi s a regátra nézve az 1916. évi bérértéket fogadta el a béremlés alapjául. Minthogy pedig köztudomású az, hogy 1916-ban a fokozott mérvű katonai behívások következtében sok lakás és üzlet üresen maradván, azokat a tulajdonosok kénytelenek voltak az 1914. évi bérértéken alul is bérbeadni, az 1916. évi bérérték Erdélyben úgy értelmezendő, hogy az csak akkor lehet irányadó, ha az nem kisebb az 1914. évi bérértéknél. Viszont ha kisebb, úgy a tulajdonosnak jogában áll az 1914. évi bérértéket a béremlés alapjául venni.

A törvény 2. §-ához. A butorozatlanul bérbeadott lakások és üzlethelyiségek albérelti szerződéseit is meghosszabbíthatnak

„Zsazsás emlékek”.

(Mimoza naplójából.)

Rózsás emlékek. — Zsazsás emlékei Aradra várják Fedák Sárít, szeretnék ott lenni, tapsolni, rózsákat dobálni neki. Mint Pesten régen. „Leánykát” láttam tőle, *először láttam Sárít*. Nemzetibe mehezen nagy protekcióval Stefánidesz Károly, a Vigszínház kamestere kerített egy kis páholyt „Husvétra” mindig fenn voltunk, akkor a „Császár fündöbe” töltöttünk minden ünnepet.

Falusi asszony létemre — érthetően lázasan rajongtam Zsazsáért „azie” kártyák nyomán, de akkor minden nő szereplés volt az ártatlan fiatal doktor leányából — hirtelen kivirult fővárosi első Primadonnába. . . . Hogy ne én! A „Leánykában” alig-alig tudom elmondani, úgy előttem vonul az egész — 12 fehér ruhás, fehér galambbal dekorált udvarhölgy kíséri be „Werdálj”-ből nevelőből haza érkezett Fedák Sárít, aki ép közepén áll a 6-6 fehér galamb-

nak; egy fejjel ő nagyobb, egy araszal karcsubb és vállasabb az udvarhölgyeinél és rózsaszín csipkeshős ruhában, egy szál hosszuszál rózsaszín „láfrancot” illatos, tövise rózsát lóbál a kezeiben kacérkodik Tökölvi Imrével. . . . alkonyuló parkban. . . . fejedelmi udvarkertben a szőke édes nő leányka nem adja a csábító gavallérnak hiába eszenkedig dehogya is adja rózsáját. . . . felszalad a pavilon emeletes lépcsőjén, a kékdolmányos levante sóvárogva néz utána fel-fel az erkélyre, ahol egy pillanatra kilebben a rózsaszín illúziós leányka (— ah! Julia ez Romeo-val!) és az illatos hosszuszáru rózsza lerepül onnan — boldog mámorral ajkaihoz szoritja Tökölvi Imre a rózsát (függöny). . . . Most is érzem szívem körül a meleget, milyen szép volt. Mennyi millió taps. . . . virág. . . . térdig a rózsában mosolygott Zsazsa. . . .

Van ebben a darabban egy szüreti jelenet, a hegyen igazi karó mellé kötött töké, karikaművelés, bő termés, lógnak a szép, érett

fűrtök, jaj egy fahusi asszony mennyit tud ezen nézni, kukkerezni. . . . és Zsazsa akkor ott előtünk dármas selyemruhájából kivert kezük elcserelni ruháját egy partonos szüretelő kis magyarruhás menyecskevel, még a levételzése sem frivol, egy cseppet sem. . . . oly szende, ártatlan, finom, édes és amikor a szőke fejtét beköti a pipikendővel, akkorát „az a paraszt” tipogó kis figura nőcske, a kitél a ruhát elcserelni, megcsalja ott előtünk az egész főrendi világot, oly jól alakítja a paraszt nőt, a „wersályi” komtesse. . . . A felvonás vége egy szomorú magyar dal, leborul két karjával a földre, *ölt a földet* és zokogva egy dalt zümög, a zenekarban alig pengetve kísérik a hark, zokogó éneket. . . . Na hát Sári felkém „azóta” ez a dal imádságommá vált, hány szor borultam így le én is képzeletben. . . . a szüretelő boldog, gazdag földet átkarolva (siratva), a dal szövegét szóról-szóra ismételve. . . . Most csitt! . . . — „Leánykát” egy üveg valódi erdélyi

ugyan, mivel azonban ez esetben az egész bérösszeg a tulajdonost illeti meg, a főbérloknak minden jogosultságuk megszűnik s a leghelyesebb, ha névleges főbérloki jogosultságukról is lemondanak, illetve a bérleti viszonyból kilépnek. Mint főbérlok ugyanis, az albérlóval egyetemlegesen felelnek a háztulajdonossal szemben nemcsak az albérleti összegért, hanem a 10. §-ban most már kötelezőleg előírt javításokért is, tehát olyan jogi helyzetbe kerültek, amely már csak terheket jelent jogok nélkül.

Ha a butorozott szobát akként adtak ki albérletbe, hogy az albérló díjazásáért lakáson kívül élelmezést és teljes ellátást is kap s mindezért egy összegben fizeti a díjazást, — úgy a lakásért és teljes ellátásért fizetett összegből a leghelyesebb annyit számítani a lakás után, amennyit az adótörvény alkalmazottaknak természetben nyújtott ellátás pénzbeli egyenértéképpen a lakásért számítani enged. Ezzel eleje lesz véve a hosszas bizonyításoknak s az ügyeket gyorsan el lehet majd dönteni.

A törvény 3. §-ához. Mig a törvény egyéb esetekben nem tűz ki a tulajdonos és bérlo között külön határidőt a megállapodásra vonatkozólag, addig a nagyiparosok, gyárosok, bankárok, kereskedők, bizományosok, továbbá a nagyipari, pénzügyi és kereskedelmi vállalatok igazgatói 1923. április 21-ig kötelesek a háztulajdonossal lakásaikra vonatkozólag a bérfizetés tekintetében megállapodni s ha ezt ezen napig nem tennék, úgy 1923. április 22-én már jogositva van a tulajdonos ellenük a felemelt bér bírói

megállapítása iránt a pert megindítani. Ez lényeges előny, tekintve hogy 1923. május 6-ika után a többi bérlok ellen a perek légiója fog megindulni s a bíróságok mai túlterheltsége mellett ez is némi időbeli előnyt jelent.

Megfogyatkoztak az aradi szerbek

(Az értelmiség nagyrésze Jugoszláviába vándorolt. — Tököl Sebő és az aradi szerb hitközség.)

A régi Arad társadalmában valaha jelentős szerepet töltöttek be a szerb értelmiséghez tartozó ügyvédek, orvosok, tanárok, kereskedők és tisztviselők. Az aradi szerbség számos értékes egyéniséggel ajándékozta meg a város társadalmát; soraikból került ki többek között a jótékonyágáról híres Thököl Sebő duggazdag aradmegyei főúr is, aki alapítványával a szerbség egész generációjának adta meg a lehetőséget a továbbtanulásra. — A budapesti Thökölanyum homlokzata is Thököl Sebő jótékonyágát hirdeti és a szerb diákok ma is a Thökölanyumban nyernek otthont és ellátást.

Az aradi szerbség azonban az idők folyamán egyre fogyott. Az értelmiségnek az a része, amelyet az átalakulás Aradon talált, jórészt szintén a Bácskába és a szerb Bánátba költözött, ahol kedvezőbb feltételeket találhatott a társadalmi és politikai érvényesülésen. Ma már kevesen vannak Aradon a régi szerb családok kö-

Az itt felsorolt foglalkozási ágakban a lakbér legkisebb összege az ötszörös, azonban az ingatlan értékének és a bérlo anyagi helyzetének figyelembevételével lehet magasabb is.

zül, inkább kisemberek: kisiparosok és földművesek maradtak meg régi otthonaikban. A helybeli szerb ségnek egyik tagja, Prodanovics Demeter az Aradi Közlöny munkatársa előtt a következőkben ismerette az aradi és aradmegyei szerb ség mai helyzetét:

— Az aradi és környékbeli szerbség bizony nagyon megfogyatkozott. Az aradi szerb intelligenciát tíz ujjonkon is elszámálhatjuk. A szerb intelligencia köréből itt vannak Kovincics Uros esperes, Mikosevics Iván városi pénztárnok, Tabakovics Emil építész, a 86 éves Sztankovics Nikola nyugdíjazott vasuti tisztviselő, Sztankovics Milos volt tűzoltóparancsnok, Marinkovics Péter iskolaigazgató, Tesics Sándor volt kereskedő, jelenleg magánzó és még egynéhányan. Valaha egész házsorok voltak a szerbek tulajdonai Aradon, de sokan kifaltak, sokan elköltöztek. Az aradi szerb templom még most is sokszor megtelik a helybeli szerbekkel, de az értelmiség túlnyomó része el-

ment Aradról. A szerbek nagyobb tömegekben csak a környéken Gájon, Pécskán, Nagylakon, Tornyan és még egy-két kisebb községben laknak. Panaszra nincs okuk: megvan az iskolájuk, templomuk és politikai jogaikat is gyakorolhatták. Az aradi szerbek a mult választáson tudomásom szerint Zima Tibort támogatták, de jelentős részük nem élt szavazati jogával. Az aradi adófelszámolási bizottságba az aradi szerbek közül engem és Tabakovicsot is beválasztottak.

— Igen sokan vannak, akik az átalakulás után Jugoszláviába költöztek. Aradi ember dr. Tabakovics György, volt ügyvéd, jelenleg az újvidéki királyi tábla tanácselnöke, Kovincics Milán jegyző Torontálvásárhelyen, Tesics Milivoj főjegyző, Zentán, Tesics Mita jegyző Bácsstopolyán, Tesics Miklós szolgabíró Óbecsén, Prodanovics Mladen rendőrkapitány Szabadkán. Közülük még Markovics adótiszt és még többen mások költöztek át Jugoszláviába. Akik azonban itt maradtak, azok nem igen gondolnak az elköltözésre. Hiszen olyan mindegy, hogy az ember hol költi el a vagyonát... Különböző is hallom, hogy odaát sokkal rosszabbak a megélhetési viszonyok.

Thököl Sebőre, az aradi szerb templom építőjére terelődik a szó, aki a budapesti Thökölanyumot alapította. Prodanovics Demeter az előszobába vezet, ahol néhány bekeretezett címer között ott függ Thököl Sebőé is. A halványkék selymen a következő szöveg fehérik ki:

Vizessi és kévermesi
Thököl Sebő
Királyi tanácsos, arany-sarkantyus vitéz, több megye főtisztviselője
Mehalt Aradon, 1849.
szeptember 21-én.

Thököl Sebő most az aradi szerb templom közepén levő kriptába aharsza örök álmát. Övé volt a szentpétertéri iskola és a zsidó iskola épülete, a Bocskai-téri 1. számú ház és az Arany csillag. Thököl végrendeletében először úgy intézkedett, hogy vagyonát az aradi szerbek között osszák szét, de később bizonyos személyi ellentétek miatt az újvidéki szerb Maticára hagyta a vagyonát. Alapítványt is létesített és meghagyta, hogy amint annak értéke meghaladja az egymillió koronát, abból a hitközség Aradon püspökséget, püspöki székhelyet és szemnariumot létesítsen. Azonban az 1912. július 11-én egy királyi rendelet felfüggesztette a szerb hitközség önkormányzati jogát és Brankovics patriarcha az egy millió korona kamatait a temesvári, verseci és pakraci püspökség részére utalta ki, mint segélyt.

Leánykát a Teleki Ádám pincéjéből vittem más Husvétben Zsaszának, a rózsaszín la fráme rózsaszál rá volt kötve a karsu füvegére, a „Császárfürdő“ portása vitte át a Pálffy-téri palota emeletére... Akkor már boldog ismerőse voltam a kényeztetett primadonnának, az édes anyja rózsákat hozott nekem föle, mellettünk lakott is a „Császárfürdő“, ő is mint doktor felesége ingyen fürdöket, olcsóbb lakást élvezett a kedves öreg „Császár“ falai között...

A Zsazsa, finom, törékeny, gyönyörű lelkű érdekes kis mamája a beregszászi doktorné... Már akkor „János Vitéz“-ben a Király-színházban személyesen ismerkedtem össze a fenomen Sárival. Buzavirágot vittem Pásztorvirágüzletből a csákója mellé, — őt krajcár egy szál buzavirág husvétben, vettem vagy 30 szálát, — akkor ez nagyobb luxus volt, mint ma egy véka buza. (Pedig ez is drága...) De szépen állott János Vitéz esákója mellett Franciaország királylányát mikor kikoszorúzza... Hej, hej, Bagó — „oda-haza most nyílik a pipacs és a szarkaiab“.

— Boldogabb emlékem ritkán van annál, amidőn Fedák Sárival autón jöttünk be a Margitszigeti-hídon át, megállította a soffort a vámtiszt és én váltig csodálkoz-

tam „miért?“ vesznek vámot Zsaszától, a hid tarthatná szerencsének, hogy Sári, Fedák Sári minden reggel átrobog gépjével rajta, próbára ment a „Király“-ba, ott ő leszállott, engem Holzerhez vitt az autó a Kossuth Lajos-utcába, egy színházi bluzra fájt a fogam, régóta alkudoztam falusiasan körültpogatva minden oldalról, most elhatároztam megvenni és mikor észrevettem, hogy imponál a boltban az, hogy én a híres Fedák-fehérautón érkezem a boltba, észrevettem, hogy szivesebben rám hagynak, kiszolgálják, ugrálnak körülöttem „az autó miatt“ — hát felülkerekedett a „mimóza“-természetem és szépen otthagytam az összes tervezett vársárlásomat, beültem a borsobácskába, lecsatoltam az autó iróasztalát és amíg a boldog pestiek között tiilkölve száguldott velem a gép — verseket irtam a Zsazsa tollával, ide-gen-tol-lak-kal-ékeskedtem...

Kivitettem magam a Kerepesi temetőbe, fehér violát, puha illatos kisliba pelyhe színű mimóza fűrtös ágakat vettem a sarki virágárustól, behinttettem vele a Laborfalvy Rózsa fekete márvány sarkövét, a Beniczky-Bajza Lenke fehér márványangyal odeliszkiét, Reviczky Gyulának már csak egy rozmarint, üres szál zöld

ágacska jutott... Szegény ő igazán eltalálta pedig... „a világ csak hangulat“.

(Majd jobb hangulatban folytatom, elmondom Zsaszát, hogy imádtuk a „Tökéletes Asszony“ premierjén, aztán egyszer Bécsből rohantam Pestre csak azért, „Önagysága ruháit“ tőle, rajta látni... Jaj be szép volt — a zöld selyem rojtos kendőben fekve, ahogy átálmódja a líjoni selyemgyártást, selyemszövőést, a hollandi fapapucsos Zsazsa táncát, az eszkimó-kunyhóban (Grönlandban jégcsapos) állatbőrrel bélelt bölcsőt ringató fiatalnya Zsaszát... soha nem bírom felejtenem... szürke, komor, hideg hangján panaszol az urára, hogy „én neki csak „anyag“ vagyok... matéria. „Te — anyag“!!... hány szor háborgott lelkemben ez a vád! Zsazsa az illúziók tündérfeje lesztője — anyag...)

Most majd boldog aradiaknak táncolni fogja a „Bajadért“ és én nem lehelek a tapsolók között, nem dobálhatom tele a deszkát szeretetem illatos tövistelen virágaival... nefelejtseket hintek hát neki betümből az újsághasábkra.

Fogadja tőlem kedvesen
Isten hozta Sári! Hódítson ott is mindenki úgy meg, mint engemet...

Az aradi szerb hitközség ma olyan súlyos anyagi helyzetben van, hogy a szerb iskolákat is alig képes fenntartani. Ezért a hitközség vezetősége részéről lépéseket tettek, hogy Thököly Sebő egymillió alapítványának kamatait az aradi szerb hitközség kapja meg, mivel Thököly is erre a célra szánta az alapítványt. Az aradi szerbök remélik, hogy ez az akció sikerülni fog és a hitközség és a szerb iskolák anyagi nehézségein segíthetnek.

Ezeket az érdekes történeti dokumentumokat sikerült megszerezni az aradi szerbség helyzetéről. Jellemzők ezek az adatok arra, hogy milyen eltolódásokat okoz az idő és a viszonyok változása egy város társadalmában. A valamikor erős és nagyszámú aradi szerbségnek már csak egy néhány hírnemője maradt itt, hogy emlékezzék őseiről és hajdani kultúrájáról... (p. 1.)

Sport.

Két nap eredményel.

A román husvét mindkét napon érdekes football-mérkőzésekben volt részünk.

Vasárnap. AMTE—TMTE. 2:0 (0:0.) Az első féldő nivótlan játék után goal nélkül végződött. A második féldőben az AMTE. fölénybe kerül és Rónay tizenegyse, majd Megyeri lövése jut a TMTE. hátszájába. A durva játék következtében Lengyel bíró több játékost kiállított és pár perccel a befejezés előtt a TMTE. csapata levonult a pályáról.

Glória-CFR.—CAMP. 3:0 (2:0.) A Gloria-CFR. csapata szép játék után biztosan győzött a CAMP. csapata felett. A goalokat Vasváry, Vajda és Bali rúgták. Bíró Pálkás.

Hétfő. Gloria-CFR.—TMTE. 2:1 (1:1.) A TMTE. csapata erős ellenfélnek bizonyult. Müller szerzte meg a Gloria-CFR.-nek a vezetést, de a TMTE-csapatának sikerült az egyenlítés. A második féldőben erős küzdelem után Vasváry lövése a Gloria-CFR. számára szerzte meg a győzelmet. Bíró Mittermayer.

AMTE—CAMP. 1:1 (1:1.) Szép, nivós mérkőzés. Nagy Lajos hatalmas lövése szerzte meg az AMTE. számára a vezetést, de Hermes veszélytelen lövésével, melyet a kapus goalba ejt, a CAMP. egyenlít. A második féldőben előbb változó játék folyt, majd Pálkás megsérülése és kiállása folytán az AMTE. fölénybe kerül, de eredményt nem tud elérni.

Az AAC. és ATE. csapatai vasárnap és hétfőn Timisoarán szerepeltek, ahol az Unirea-val és Kinizsivel körmérkőzést játszottak. Részletes eredmények:

Vasárnap. Kinizsi—ATE. 3:0 (1:0.) A Kinizsi szép játék után győz az ATE. csapata fölött. A vezető goalt Kondor rugja tizenegyesből, melyet a második féldőben Teszier és Frech II. goaljai követnek. Az ATE. támadásai eredménytelenül végződtek.

Unirea—AAC. 2:0 (0:0.) Az AAC. csapata nem szerepelt úgy, amint elvártuk. Az Uniera fölényes játéka két goalt eredményezett. Az AAC-ban csak a két hátvéd brillírozott.

Hétfő. AAC.—ATE. 1:1 (0:1.)
Unirea—Kinizsi 0:0.)

A temesvári Lloyd-krach kulisszatitkai.

(Szenzációs részletek a bukásról. — A bank hitelezői. — Kiknek tartozik a Lloyd? — Interjú a bukott bank igazgatójával.)

(Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársától.) Temesvár egész társadalmában ma a Lloyd-bank bukásának hatása alatt áll. A bukást régóta bejósolták. Senkit sem érintett váratlanul. A román husvét ünnepek alatt a kávéházak, vendéglők és klubok főtémája ez a krach. Lesz-e csőd, vagy sem, vannak-e kriminális jelentőségű háttér-kulisszák, vagy nem, lehet-e kivótaszorri kiegyezést remélni és ha lehet, milyen százalékot várhatnak a hitelezők? Bankvezérek és kereskedelmi kapacitások fejüket összehajlítva tárgyalnak a Palace-kávéház és a Lloyd-kávéház törzsszabályainál és az elegáns Boncescuban a tavaszi toalettek selymes és zor zsettes subogása közben ezt a szót lehet hallani:

— 'Lloyd-krach'...

A bukás előzményei.

Számos temesvári bankemberrel beszéltem. A kép ez: a Lloyd-banknak nem volt bankszerű vezetése; a főrésztvevő igazgatósági ügyvezetők öletszerűen és szét-húzó irányították a pénzügyeket; a bank tőkéjét és hitelet személyes célokra használták fel. Ötszáz ezer lei alaptőke mellett olyan hatalmas, megerőltetett tempójú üzleti forgalmat bonyolítottak le, amit nem bírtak el a bank keretei. Az in floribus valutázatok idején a Lloyd dollárban és márkában egyedül annyit forgalmazott, mint a többi temesvári pénzintézetek együttvéve. A megkeresett hasznót nem igyekezett senkisémm konzerválni. Amikor a devizázatok megindult, a wieni és budapesti telepek ezt is forszírozni kezdték. A hiányos szervezet és a kapkodás volt az oka, hogy itt is állandóan vesztek.

Mentő kísérletek.

Amikor a budapesti devizaközpont megalakult, már nagyon komoly hangok hallatszottak arról, hogy a Lloyd-bank nehézségekkel küzd. A közekállók tudták, hogy az intézet passzív és a vezetőség folytonos váltakozása komoly intélem lehetett volna az érdekeltek számára. Hogy dacára a belső váltságuknak tovább tudták a bankot vezetni, ez annak tudható be, hogy a vezetők kitünően tudták a szűk-séges egyéneket szolgálatukba állítani. Mikor az Aradi Közlönyben egy cikk kitört napvilágot fizetési zavarairól, rögtön nyilatkoztak, megnyerték igazgatósági tagnak Vámos Sándor textiligazgatót, akceptálták Hajdu Zoltánt, a Temesvári bank igazgatóját ügyvezető igazgatónak, sőt az Aradi első takarékpénztárral egy finanszírozási ügyre komoly tárgyalásokat kezdtek, de a szolidan vezetett aradi intézet kitért a kísérlet elől.

A román devizaközpont me-

alakulása végre teljesen lehetetlen né tette a bomlási processzus további konzerválását. A bank bejelentett fizetéseképtelensége most már rövidesen tiszta képet fog hozni a bank állása felől. Szakkörök mindenestre rossz ómennek veszik, hogy a Temesvár városi takarékpénztár rt. mindezekig nem nyilatkozott, hogy vállalja-e a szanálást, illetve a likvidációt, melyből arra következtetnek, hogy az intézet által kimutatott aktívák (állítólag nyolc millió lei) között sok a dubióz, továbbá az intézet által kimutatott lei és devizaszámleegyenlegeket sem lehet fix likvidálási kiinduló pontnak elfogadni.

Kik a mentők?

A fizetéseképtelenség hivatalos bejelentését hosszas, izgalmas tanácskozások előzték meg. Löffler Géza dr. a bank ügyésze és egyik áldozata minden lehetőt elkövetett, hogy az érdekeltek köréből egy oly tőkét hozzon össze, melyből azt meg lehetett volna menteni. Haring Gusztáv igazgatósági tag, dr. Klein Márk ügyvezető igazgató apósa hajlandó circa 3 millió lei értéket a szanálási akció érdekében rendelkezésre bocsátani. Molnár Sándor, dr. Klein Márk és Schönberg Ede ügyvezető igazgatók további 1 millió lei vagyonsrészt kínáltak fel együttesen a rendezés céljaira; a vezetőség szerint ez az összeg elegendő lenne arra, hogy a hitelezőket 50 százaléig erejéig kielégítsék, a csődöt elkerüljék, likvidálhassanak és ezzel a kriminális lehetőségeket abba ova kizárják.

Kik a hitelezők?

Információim szerint a nagyobb hitelezők ezek: Legiobank, Prag lei 2,500,000 erejéig.

Interjú a bukott Lloyd-bank igazgatójával.

Az Aradi Közlöny kiküldött munkatársa felkereste a Lloyd bank igazgatóját, Hajdu Zoltánt, aki a bank bukásának okairól a következőket mondotta:

— A Lloyd-bank 1914-ben a Délvidéki Bank és Váltóüzlet jogutódjaként alakult és 1914—1919. között stagnált. 1919-től kezdve mint Lloyd bank és kereskedelmi részvénytársaság működött tovább. Az intézet alapítói Haring Gusztáv nagykereskedő, dr. Löffler Géza ügyvéd, Molnár Géza gazdálkodó, Schönberg Ede ügyvezető igazgató és Walder József voltak. Utóbbi múlt év december havában kivált az intézetből és ez idő szerint Budapesten tartózkodik.

A jelenlegi igazgatóság is az alapítókól áll. Az intézet alaptőkéje eredetileg egy millió korona, vagyis 500.000 leu volt, amelyet a bank múlt év szeptember havában

Hífelbankfiók Temesvár lei 1,500.000 erejéig.

Fischerbank Perjámos lei 250.000 erejéig.

Nadler és társa Bucurest lei 800.000 erejéig.

Több temesvári intézet több tételben lei 500.000 erejéig, míg az erdélyi engagement-ok nem köztudomásúak, ily intézetek számbavehető tétellel egyelőre nem jelentkeztek.

Az egyezkedő tárgyalások.

Az egyeztetési tárgyalásokat dr. Vértés Adolf temesvári ügyvéd vezeti. Ez garancia arra, hogy a tárgyalások folyamán nem a szenvedélyek és a bosszúvágy fogja az érdekelteket áthatni, hanem a józan belátás és a lehetőségekkel való kényeszerű megelégedés. Mindenesetre igen sok függ a Prágai Legiobanca állásiglalásától a legnagyobb hitelezőtől. A Legiobanca már megbizta dr. Molnár Gyula temesvári ügyvédet érdekei védelmével, aki már az ügy áttanulmányozása után lefogja szögezni az ügyben a bank álláspontját. A kisebb hitelezőket valószínűleg sorron kívül kell majd egyezség esetén a banknak kifizetni; ezek erősen hangoztatják, hogy azoknak a vezetőknél, kik a bankot saját könnyelmű céljaikra felhasználták, az egész vonalon mindent ide kell adni mert csak így fogják tudni magukat a kriminális következményektől megkímélni.

A temesvári piac főleg dr. Löffler Géza erélyes intervenciójának köszönheti, hogy a Lloyd bank vezetősége üzelmét tovább nem folytathatta és nem érhett vissza azal a presztizsszel, amit az ő jogtanácsosi személye a banknak adott. Az ő személyes rovincsolása alkalmával derültek ki a hatalmas differenciák. Löffler dr. azonnal követelte a fizetéseképtelenség megállapítását és bejelentését.

megtartott közgyűlésén 2.250.000 leure emelt fel, a devizarendelet életbeléptetése után pedig, mint-hogy az autorizáció egyik előfeltétele az 5 millió leues alaptőke volt, alaptőkéjét öt millió leure emelte fel. Ezeket az alaptőkeemeléseket azonban a valóságban nem vették keresztül, az alaptőke felemelt összegét be nem fizették, úgy, hogy a tényleges alaptőke még ma is csupán 500.000 leu.

— Az intézet majdnem kizárólag deviza- és valutázatok lebonyolításával foglalkozott. Nagyon élénk forgalmat bonyolított le és bankkörökben gyors inicitívájáról volt ismeretes. Kezdetben a bank, — legalább is látszólag — számottevő nyereségre tehetett szert, mert az igazgatóság tagjai rövid idő alatt vagyonos emberek hirtébe kerültek. A bank üzletkörét a legnagyobb mértékben kiterjesztet

te a külföldi piacokra is és a helybéli kereskedőknel és vállalatokkal nagyon jól volt bevezetve.

— A bank anyagi romlását több ok idézte elő. Mindenekelőtt a nagyméretű üzletek lebonyolításához hiányzott a megfelelő tőke. A másik ok az üzleteknek nem realis és szolid alapon való lebonyolítása volt. Amikor múlt év december havában Walder József igazgatósági tag kivált az intézet kötelékéből, saját részvényrészesevé sét 650.000 leuért adta el a szindikátusi tagoknak, akik azonban ezt a vételárát nem a sajátjukból, hanem a bank pénztárából fedezték. Ez szabálytalanság volt. A bank egy másik törészvényese ez év folyamán szintén eladta saját részvényeit a szindikátus tagjainak 650.000 leuért és ezt az összeget szintén nem a sajátjukból, hanem a bank pénztárából fedezték. A bank forgótőkéjéből így 1.300.000 leut vontak el, ami az üzletmenetet érzékenyen befolyásolta.

— Az intézetnek Budapesten összeköttetése volt a Goldschmidt és Schönberg tőzsdébizományos céggel, amely — mint ismeretes, — hirtelen inzulvenziát jelentett be és horribilis passzívát mutatott ki. A Lloyd-bank érdekeltsege ennél a tőzsdébizományos cégnél körülbelül 12 millió magyar korona volt, amelynek értéke nem a mai árfolyamon számított 600.000 leuék felel meg, mert a budapesti cég a magyar koronával tulajdonképpen már a múlt év május havában tartozott, a Lloyd-banknak és az akkori árfolyamra átszámítva a Lloyd bankot két és fél millió leies veszteség érte.

— Az 1923. év elején történt óriási árfolyamfluktuáció folytán a bankot szintén nagyon érzékeny veszteségek érték, mert állanlóan nagy összegű kötelezettségeket vállalt. A helyzet ma az, hogy a bank összeállított státusa alapján dr. Vértés Adolf ügyvéd, mint a bank megbízottja a hitelezőknek 50 százalékos egyezséget ajánlott fel. Ha a hitelezők kivétel nélkül elfogadják ezt az alapot, úgy az ügy sima lebonyolítása elé semmi akadály nem fog gördülni. Különben is ezt a kvótát az igazgatóság legvagyosabb tagja garantálja. — Amennyiben a bíróságon kívüli egyezkedések eredményre nem vezetnének, úgy a türelmetlen hitelezők a bűnvádi eljárás megindításával és egyéb presszionális eszközökkel könnyen csódba kényszeríthetik az intézetet.

Hajdu igazgató végül annak a közlésére kért fel bennünket, hogy egyes lapoknak az a híre, mintha ő a Lloyd-bank fő részvényese lett volna, nem felel meg a valóságnak. Hajdu igazgató csupán fixfizetéses alkalmazottja volt a Lloyd-banknak.

Az aradi károsultak.

Az Aradi Közlöny munkatársa érdeklődött a Lloyd-bank aradi fiók

jánál, ahol az igazgató távollétében az egyik tisztviselőtől azt a felvilágosítást kapta, hogy mivel a Lloyd-bank aradi fiókja egy az anyaintézetével, a fizetési képesség rá is ugyanolyan mértékben vonatkozik, mint a timosarai (temesvári) főintézetre. Ezért a bank aradi fiókja — semmiképpen kifizetést nem teljesíthet. Aradon a Lloyd-banknak mintegy 7-8 betevője volt körülbelül 50.000 leu értékű be-téttel. A bank rendelkezésre álló devizakészlete körülbelül 5-6000 svájci frankra rug, amelyet ténneszetesen az egyezség létrejöttéig nem fizethet ki a bank.

Hogy áll a leu?

Április 10-én fizettek 100 leuért:
Párisban 750 frankot
Budapest 1900 koronát
2500 betőlődi koronát.
Bécsben 32600 osztrák koronát
Berlinben 9925 márkát

A Lloyd nem ur a maga portáján.

(„Ha nem tetszik, hurcolkodjanak ki.”)

Az aradi Lloyd-Társulat új vezetősége programjába vette, hogy fellendíti a klubéletet és kulturális előadásokat rendez a tagok és hozzátartozóik szórakoztatására, miként az a múltban volt, amikor a Lloyd-estélyek esemény-számba mentek Aradon. Az új vezetőség nemes törekvése azonban hajótörést szenved azért, mert a Lloyd nem ur a maga portáján. Mintha csak eltűnnék ezt a népes társadalmi egyesületet abban a helyiségben, amelyért tekintélyes bért fizet. Valóságos csendes küzdelem folyik a Lloyd vezetősége és a bérlő között, amiről a vezetőség egyik tagja a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Nekünk az a célunk, hogy klubunk életét jobban kifejllesszük, hogy olyan magas színvonalon álló estélyeket rendezzünk, mint a miyének a múltban voltak. Axel Landt a jeles tudós egyszer már rendezett előadást, amelynek nagy volt a sikere. Legközelebb még egy előadást tart nálunk. A legnagyobb baj azonban az, hogy nem rendelkezünk szabadon a helyiségünkkel. A bérlő azt hiszi, hogy este, ha már a klubélet megszűnt, ő dominál a helyiség felett. Tavaly esténként egy táncospár produkálta magát. A bérlő meg sem kérdezte a Lloyd akkori vezetőségét, hogy használhatja-e a nagytermet, hanem egész egyszerűen önhatalmulag igénybe vette. Az új vezetőség azonban nem hajlandó eltűrni, hogy a bérlő kénye-kedve szerint járjon el. A nagyterem, amíg bért fizetünk érte, a miénk. Kulturális célu előadások tartására készséggel átengedjük, de attrakciók részére nem. Ezt értésére is adtuk a bérlőnek, aki kerekén kijelentette, hogy ha nem tetszik a do-

log, hát hurcolkodjunk el. Sőt megtette azt is, hogy vasárnap dél után, amikor legtöbb a vendég nálunk, beállította a nagyterembe a zongorát. Végül is az igazgató érte lyes felszólítására eltávolította onnan. Mi nem akarunk pörösködni, kénytelenek vagyunk tűrni

A gyoroki vakmerő betörés.

(Elaltatták a kolna lakóit? — Nyomoz az aradi rendőrség.)

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában foglalkozott azzal a nagyarányú betöréssel, amelyet a péntekről szombatra virradó éjszaka követtek el Gyoron. A királyi ügyészség tegnap délelőtt áttette az ügyet nyomozás végett a rendőrségre. Az aradi államrendőrség több detektívje Rasztig István csoportvezető vezetésével kiutazott a helyszínre és megkezdte a nyomozást. Megállapították, hogy a betörők a kolna folyosóján keresztül jutottak Butariu Ágoston irodájának ablaka elé. Először az ajtót beakarták feszíteni, aztán még ki nem derített okból az iroda ablakát betörték és el akarták fűrészelni az ablakon levő vasrácsokat. Ugyáztzik, hogy ez a művelet hosszabb munkát vett volna igénybe s ezért az udvarról behoztak egy nagy dorongot és azt az ablakot védő vasrács alá helyezték és azzal kifeszítették a vasrácsot. A feszítés következtében a vasrács és az ablak keretétől, továbbá nagymennyiségű téglák és vakolatdarabok dőltek ki a folyosóra. A betörők bemásztak az ablakon, ahonnan egy kis szobába jutottak. A szobában a házi gazda és családjának ruhatára volt. Felfeszítették a szekrényeket, kidobálták az összes ruhákat és azután bementek a dolgozószobába. A dolgozószobát egy ajtó választotta el a kolna tulajdonosának hálószobájától. Közvetlen az ajtó mellett állott egy állványon a hatalmas, nyolc mázsás páncélszekrény. A betörők a vasalványról leemelték a páncélszekrényt, feltörték a dolgozószobának a verandára nyíló ajtaját és azon keresztül kivitték. A veranda gerendákra épült és deszkákkal van kipedlőzve. Ezért tartják csodálatosnak, hogy a kolna lakói nem ébredtek fel arra a zajra, amely a páncélszekrény kihurcolásával járt. A verandán a rendes lépések is nagyobb zajt idéznek elő. A páncélszekrényt a veranda közepéig cipelték a betörők, azután letették a padlóra. A szekrény élénk a nyoma látszik a padlón. Azután kinyitották a veranda kertbe vezető ajtaját és azon keresztül kigördítették a nyolc mázsás páncélszekrényt. Ez a művelet olyan hatalmas lármát idézhetett elő, amely a távolabb lévő emberek figyelmét is magára vonta volna. A kolna lakóinak vallomásából kiderül, hogy egész éjszaka mélyen aludtak és semmiféle zajt nem hallottak. A dolgozószoba falából nagymennyiségű vakolat hullott le a padlóra a páncélszekrény leemelése közben.

A legközelebbi nyomozásnak sem sikerült pontosabb adatok birtokába jutni. Közvetlen a folyosó felfeszített ablaka alatt egy kabátgombot találtak, amely valószínűleg munka közben esett le az egyik betörő felső ka-

addig, amíg új megfelelő és modern helyiségünk lesz. Ez pedig hamarosan meglesz. Akkor aztán a Lloyd a régi magas színvonalára fog emelkedni. Hamarosan meglesz az új otthonunk, mert a tagok zugolódnak a bérlő bánás-módja miatt.

bátjáról. Azonkívül ujjlenyomatokat sikerült szerezni a betört ablak egyik üvegdarabján. Ezekon kívül semmiféle adat nem áll a nyomozóközegek rendelkezésére. A kolna tulajdonosa, családtagjal és az alkalmazottak semmi gyanusát nem vettek észre és csak mikor reggel felébredtek, látták a betörők munkáját. A betörők feltevése szerint heten vagy nyolcan lehettek. Abból, hogy az ablakráma és vasrács felfeszítésével és a páncélszekrény kicipelésével járó nagy lármát nem hallotta senki, arra következtetnek, hogy valami kábítószert csempészhettek be a kolna lakóinak vacsorájába. Azt még a nyomozás megállapította, hogy a betörők teljesen tájékozva lehettek a kolna berendezéséről. A rendőrség táviratilag intézkedett, hogy Erdély összes nyomozóközegei is indítsák meg a legszélesebbkörű nyomozást a vakmerő tettések rekerítésére.

A drámai hősnő fáskamrában.

(Csige Böske-t kilakoltatták. — Harc egy kis lakásért.)

Az aradi színháznak évekig kedvelt és kiváló tagja volt Csige Böske drámai hősnő. A múlt szezonban különböző okok miatt megvált a társulattól és azóta nem látta Arad közönsége a színpadon. Csige Böske visszavonult a magánéletbe és ezt a visszavonulást oly szigorúan vette, hogy csak kevesen tudták, hogy Aradon lakik. A megélhetés nehéz gondoljai foglalták le minden idejét a jeles színésznőnek, aki tisztességesen, munkával tartotta fenn magát. Volt egy kis lakása a művésznőnek. Szuterénhelyiségben egy szobából és konyhából állott a lakása. Ez a kis lakás azonban már csak volt. Valahogyan kitudódott, hogy Csige Böske a lakáshivatal engedélye nélkül költözött a lakásba. És ezért a római katolikus húsvét utáni napon kilakoltatták abból a kis lakásból, amelyre szüksége volt, hogy megélhessen. Szekérre rakatta butorait és irgalmas emberek közreműködésével a Magyar-utca egyik házában fáskamrájába költözött a drámai hősnő. Azóta fáskamrában lakik egy neves színművésznő, a kinek mindössze csak az a bűne, hogy bejelentés nélkül foglalt el egy lakást. Csige Böske azonban nem nyugodott bele a döntésbe, hanem megfeleltette a bírósághoz. Most fogja az aradi törvényszék tárgyalni a művésznő lakásügyét. Nem akarunk prejudikálni a bíróság döntésének, de meg va-

gyünk róla győződve, hogy a dőn és méltányos lesz és a művésznek nekást fog kapni, ahol nyugodtan bajtársa álomra fejt.

HIREK.

Öngyilkos milliomos.

(A nagyuri életmód vége.)

Budapestről táviratozzák: Nagel László 23 éves fiatalember, aki rövid néhány év alatt milliós vagyona tett szert, az éjszaka öngyilkos lett. Nagel néhány évvel ezelőtt egyszerű kereskedelmi alkalmazott volt. Fiatalon nősült, azután elvált a feleségétől és bohéméletet kezdett élni. Jó összeköttetéseket szerzett és sikerült megnyernie két nagy külföldi gyár budapesti képviselőjét. Milliókban játszott a tőzsdén, nagyban kártyázott, autót járt és barátokat tartott. A mostani bész őt is tönkretette, a tőzsdén milliőkat vesztett. Az utóbbi időben kártyán akarta pótolni tőzsdevesztéseit. Szerdán kölcsönként pénzzel kezdett kártyázni és csütörtökig hat milliónal többet vesztett. A vesztés után barátja lakásán előbb megmérgezte magát moriummal s azután felakasztotta magát.

Az ügyvédi kongresszus. Oradea-mareról (Nagyváradról) jelentik: A nagyvárad országos ügyvédi kongresszus előtekezését ma délután nyitotta meg dr. Kiss Döme szenátor, az ügyvédi kamara elnöke. A kongresszust csütörtökön délelőtt nyitják meg ünnepélyesen. Részt vesz a kongresszuson Florescu igazságügyminiszter is, aki délután három órakor érkezett ide.

Rekvium Károly exkirályért. Budapestről jelentik: Károly exkirály halálának első évfordulóján a budai koronázó templomban gyászs tisztelet volt. A főbejárat előtt dísz-század állott, a rekviumon a honvédség egész tisztikara, a kormány tagjai közül Daruváry, Klebelsberg, Vass, a legitimista előkelőségek, számos politikus, a nemzetgyűlés több tagja, József főherceg és családja jelentek meg. Horthy kormányzó is megjelent szárnysegédje kíséretében. Mozart rekviumje után Csernoch János hercegprimás fényes papi segédlettel pontifikált a gyászmisést. A rekvium miatt Szakács Andor 48-as kiscsapatpárti képviselő sürgős interpellációra kért engedélyt a nemzetgyűlés elnökétől.

Kinevezések a Munkásbiztosító-nál. Mint értesülünk, Csernát Konstantint, Sutiú Octaviánt, Tenesescu N-t és Nicolescu Georget az aradi Munkásbiztosító Pénztárhoz tisztviselőkké nevezték ki.

Tűzoltóverseny Borosjenőn. Ineu (borosjenői) tudósítónk írja: Élénk emlékezetében vannak a megye közönségének azok a tűzoltóversenyek, melyeket az ineu (borosjenői) tűzoltóság rendezett nagyszabású szórakoztató programmal béke idején. A háború kitörése óta elmaradtak ezek a tűzoltóversenyek, amelyeknek felelevenítésére most eredményes lépések történtek. Előreláthatólag pünkösdkor tartják közel tíz év óta az első tűzoltóversenyt Ineu (Borosjenőn), amelyen az összes aradmegyei tűzoltóegységek részt vesznek. A kerületi tűzoltóverseny széles programját most dolgozzák ki és a rendezőség az egész megyéből össze seregülő közönség bő szórakoztatására gondoskodik.

Százéves az ujaradi templom Ujarad sváb letelepültjeinek kétszázéves jubileumával kapcsolatosan tartják meg az ujaradi katolikus templom felépítésének századik évfordulóját. Ezelőtt kétszázéveszettel 1723-ban telepedtek le Ujarad mai sváb lakóinak ősszülei, akik a német pfalzi tartomány Oberweiler nevű községéből származnak. Ezért nevezik a mai Hosszu-utcát még most is Oberweiler utcának. Lebzelter esperessége idején a patronátus ötvényes Lovass-család költségén építettek egy templomot. Ez 1823-ban volt és a templom felszentelésének szeptemberben lesz száz esztendeje. Az évfordulót a svábság jubileumával együtt pünkösdkor ünneplik.

Péntektől drágább a vasut Magyarországon. Budapestről jelentik: Április 13-án lép életbe a magyar államvasutak új díjszabása. Az új díjszabás jelentősen felemeli a szén, fa és tej szállítási díjtelét. A szén szállítása 250, a tűzifáé 150, a tejé 50 százalékkal drágult meg. A szokásos nyári menetrendváltás a békéscséri szokásaiból eltérőleg nem május 1-én, hanem június 1-én lép életbe. A magyar államvasutak forgalmi osztálya azzal a tervvel is foglalkozik, hogy a gyorsvonalat III. osztályú utasai minden ráfizetés nélkül használhassák az étkezőkocsit. A Déli vasuton már tavaly bevezették ezt az új rendszert, amely a közeli napokban a Mávnál is életbelép.

Tűz egy gimnáziumban. Szászvárosi tudósítónk jelenti: Sulyos és környékén nagyon veszedelmessé válhat a tűz támadt kedden Szászvárosban. A román gimnázium udvarában három szin állott, majdnem tele tüzi fával. Este fél tíz órakor hatalmas lángok törtek fel az iskolaudvarból, mind a három szin teljesen porrá égett és a városi tűzoltóság csak a tűz lokalizálására szorítkozhatott, ami sikerrel járt. Szászvárosban már évek óta nem volt tűzveszély és a keddi tűz nagy riadalmat okozott. A rendőri nyomozás megállapította, hogy az iskola szolgálja, aki asztalos munkával is foglalkozik, a gyaluforgácsot egy fűtött kályha közelében helyezte el és a tüzet egy kipattant szikra okozta.

Nem engedik Németországba az excsászár feleségét. Berlinből jelentik: Egy jobboldali újság közlése szerint Reussz Herminának, a német excsászár nejeinek, aki Oreizben tartózkodó gyermekeit akarta meglátogatni, a német kormány nem adta meg a beutazási engedélyt. Az engedélyt a köztársaság védelméről szóló törvény 23. szakasza alapján utasították vissza. A Berliner Tagblatt cáfolja ezt a híradást és azt állítja, hogy a tilalom nem a német kormánytól, hanem a türingiai tartományi kormánytól ered. Thüringiában ugyanis ostromállapot van és így indokolt volt, hogy az excsászári ház egyik tagjának nem adtak az ottani hatóságok beutazási engedélyt.

Felrobbantott hid. Buerből jelentik: A Rajnahernei csatorna Henrichenburg melletti hidját ismeretlen tettesek vasárnap felrobbantották. A hid a csatornába zuhant. A víz az Emser-csatornába tódult, amelynek sodró árja több fahidat elszakított. A Herne-kikötő és csatorna ágyának nagyrésze néhány óra alatt csaknem teljesen kiapadt.

A világ legnagyobb bankbukása

A koppenhágai Landsmann-Bank fizetéseképtelen. Glückstadt Emil letartóztaták. — Vagyonvesztett királyi ház.)

Példátlan aranyu bankösszeomlásról ad hírt a táviró. Koppenhágából jelentik, hogy ott tegnapelőtt fizetéseképtelen lett Glückstadt Emil bankháza, a Landsmann-Bank 230.000.000 dán koronával. Egész Dánia lázas izgalommal figyeli ennek a roppant pénzügyi csapásnak a következményeit, amikről csak úgy alkothatunk fogalmat, ha tudjuk, hogy a dán korona ma a svájci frank paritásán áll és a Glückstadt bank háromszáz millió dán koronával lett insolvens. Ebben az összegben nemcsak a bank százmillió dán koronás részvénytőkéje és ötvenmillió tartalékja van, hanem beleértődik a százötven millió dán koronát kitevő passzív is. Az összeg majdnem 14 milliárd let tehát egy milliárdnál kevesebb, mint Románia egész pénzkészlete. A dán királyi család csaknem

egész vagyonát veszítette el a Glückstadt-bankon. A szenzációt növeli az a tény, hogy Glückstadt a dán társadalmi és politikai életben, sőt a királyi udvarnál is befolyos volt. Dániát maga Glückstadt Emil képviselte a génuai konferencián. A bankár számításait már a világháború megzavarta. Súlyosan érintette pénzügyi tranzakcióit az orosz forradalom is. Nemrégiben negyvenmillió dán koronát előlegezett a dán királyi kincstártól, hogy a bank egy pillanatrai zavarát onyltse. 1923. új évén a dán király Glückstadt-nal vacsorázott. A házigazda a vacsorán szívesen társaságot állított. A király rokona, Waldemar herceg egész vagyonát veszítette el. Glückstadt Emil letartóztaták és ma vizsgálati fogoly.

Kevesebb a miniszterium Ausztriában. Bécsből jelentik: A kormánytanács elfogadta a miniszteriumok összevonásáról szóló javaslatot. A miniszteriumok számát tizenegyre hette csökkentik. A miniszteriumok csökkentésével Zimmermann a népszövetség megbízottja elégedetlen. Zimmermann ebben az ügyben Genf-be utazik, hogy jelentést tegyen a népszövetségnek.

Panamák a budapesti lakáshivatalnál. Budapestről táviratozzák: A rendőrség tömeges feljelentések alapján széleskörű nyomozást indított egyes lakáshivatali nyomozók ellen, akik visszaélve hivatali hatáskörükkel, hamis adatokat és jelentéseket terjesztettek be a lakáshivatalhoz. A nyomozás eddigi eredményeként a rendőrség ma hat lakáshivatali nyomozót veit őrizetbe.

A Vidéki Sport legújabb száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg.

Újabb feljelentés tőzsdések ellen. Budapestről táviratozzák: Legújában az Adler Sándor és Fiai tőzsdei egyezményes cég ellen tettek huszmillió feljelentést. Az összes követelések meghaladják a százmillió koronát. Ez az első eset, hogy írásbeli dokumentum került elő a köztársaság kamatáról. Több levél igazolja, hogy a bankfedezet ellenében 13 percentes köztársasági adót adott az Adler cégnek. Feljelentés érkezett Berthold és Simonyi tőzsdebizományosok ellen is. A Hirtenstein-cég 120 millió követeléssel szemben csak nyolcvan millió korona fedezettel rendelkezik.

Magyar kereskedők a Devizaközpont megszüntetéséért. Budapestről táviratozzák: A Lloyd palota nagytermében a vasárnap Magyarországi kereskedői tiltakozó nagygyűlést tartottak az ország kereskedelmének katasztrofális helyzete miatt. A gyűlést báró Sztierényi József nyitotta meg, aki hangsúlyozta, hogy az országot csak a kereskedelem kapcsolhatja bele újból a világforgalomba. Határozati javaslatot is terjesztettek elő a Devizaközpont megszüntetésére.

Arca, keze a hidegtől többé ki nem pállik, mert az ellen Kaiser-Borax biztosan beválik.

Vidéki sportegyletek közgyűlése. Ineu (borosjenői) tudósítónk jelenti: Az ineu (borosjenői) Victoria Sport-Club április 5-én, csütörtökön tartotta harmadik évi rendes közgyűlést. A közgyűlés, amely nagy érdeklődés mellett folyt le, új tisztviselést választott és egyben Socrú Traian járási főszolgabíró a sportegylet felvirágoztatása körül szerzett nagy érdemeinek elismeréséül díszelnökké választotta meg. A közgyűlés elhatározta, hogy működési körébe a labdarúgáson kívül minden sportágat rendszeresen fog. A sportegylet Old-boy csapatot állított fel.

Letartóztatott exminiszter. Szófiából jelentik: Tomov, volt bolgár hadügyminisztert letartóztaták.

Leleplezett pénzhamisító banda. Budapestről jelentik: Kállay pénzügyminiszternek tudomására jutott, hogy Budapesten egy társaság angol font hamisításával foglalkozik és eddig 20 millió magyar korona értékű angol bankjegyet hamisítottak. A banda tagjai kommunisták és céljuk az volt, hogy árasszák el a világot hamis angol bankjegyekkel. A gépeket, kliséket és a papírokat lefoglalták és az angol követséggel együtt megsemmisítették.

Hírlapiróbból — közjegyző-helyettes. Deutsch Izsó dr. aradi hírlapiró Beles Jenő dr. aradi közjegyző helyettese lett és ezért sok éven át becsülettel küzdő tollát félretette, lapja kötelekéből kilépett és pályát cserélt. Tegnap este kártársai a Vadászúrt étteremben meleg ünnepi közepette bucsúztatták el dr. Deutsch Izsót, aki újságírói működése alatt megbecsülést vívott ki maga iránt.

Az esseni temetés. Essenből jelentik: Hoinap délelőtt temetik el a Krupp-művek épületéből a nagy szombaton történt incidens áldozatait.

A budapesti köztisztviselési alkalmazottak sztrájkja. Budapestről táviratozzák: A magyar főváros köztisztviselési alkalmazottai tegnap délelőtt sztrájkba léptek, mert nem teljesítették bérköveteléseiket. Az alkalmazottak minimális ezer korona napi bért követelnek.

— Mükedvelői előadás. A mocrai (apateleki) állami iskola növendékel román husvét két estélyén Donat Gavril tanító és Grozescu Elvira tanítónő vezetésével nagyszabású mükedvelői előadást rendeztek melynek jelentékeny jövedelmét iskolaépítés javára fordítják.

— Győrben havazott. Győrből táviratozzák: Vasárnap egész nap havazott. A házakat és a mezőket vastag hóréteg borítja.

— Verekedés egy kommunista gyűlésen. Párisból jelentik: A különböző szakszervezeti és kommunista csoportok tegnap antimilitarista gyűlést rendeztek. A gyűlésen incidensek történtek és ezek miatt összeütközésre került a sor. A kommunista pártú kárnak megadták ugyan a szót, bál a résztvevők nagy tömege ezt ellemezte. Amikor a titkár beszélni kezdett, négy revolverlövés dördült el, majd óriási verekedés támadt. A rendőrség közbelépésére a tömeg szétoszlott.

— Pestis Indiában. Londonból jelent a Reuter-ügynökség: Indiában hatalmas mérvű pestisjárvány dúl. Március utolsó hetében 10.000 ember halt meg pestisben.

— „Motorvonatok közlekedésének története az Acsev. vonalakon“ címmel f. hó 12-én, csütörtök délután 6 órakor az aradi mérnök- és építészegyletben Bakonyi Kálmán gépészmérnök tartja meg előadását, melynek jelentőségét ad az a körülmény is, hogy épen 20 éve annak, hogy a motorközlekedés itt megindult s azóta a művelt világ közlekedési szakértői, mérnökei ide zarándokoltak, hogy a motorközlekedést tanulmányozzák. Az előadás méltán tarthat számot egész Arad mérnökeinek és közlekedési szakértőinek érdeklődésére. Az elnökség az egyleti tagokon kívül vendégeket is szívesen lát.

— Feltett kincse minden hölgynek hófehér arcbőre, bársonysima keze. Hogy el ne veszítse, használja Brázay Najád arc- és kéz-krémjét, mely mindenütt kapható! Nagyban tihs és Klein cégnél Arad.

— Az aradi chewra kadisa ezuton közli t. tagjaival, hogy az egyesület 1922. évi zárszámadásai az egyesület irodájában (zsidó-templomépület, 1. em.) betekintés végett rendelkezésükre állanak. Pick Ernő, elnök.

— Köszönetnyilvánítás. Hálás köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, kik felejthetetlen drága leányunk, Vilma temetésén megjelenésükkel és koszorúk küldésével bennünket megfeszítettek s ezáltal mérhetetlen fájdalomokat enyhítették. A gyászoló Halász-család.

— Elsülyesztett szeszcsempésző hajó. Newyorkból jelentik: A kincstári hivatal ügynökei, akiknek az a feladatuk, hogy a szesz italokat becsempésző blokádmegszegőket üldözzék, tegnap elsülyesztették a blokádtörök egyik hajóját. A halottak száma eddig ismeretlen. A halászok eddig kilenc holttestet és sok sörösládát fogtak ki a tengerből.

— Kifosztották a btörök. Özv. Szabó Elemérné lakásába ismeretlen tettesek betörték és a lakásban levő ruhaneműket és fehérneműket ellopták. A szegény asszony arra kért fel bennünket, hogy hívjuk fel a jószívű emberek figyelmét meztelenül ma-

radt négy gyermekére. Az adományokat lakására kéri eljuttatni.

— Kétszáz ezer dollárt sikkasztott. Hamburgból jelentik: Weissenthal Fülöp kereskedő, a Weissenthal és Kohn vegyianyag kiviteléi cég főnöke március 8-án megszökött Hamburgból. Egy külföldi nagybank hamburgi képviselője feljelentést tett ellene, hogy Weissenthal a bankot 200.000—220.000 dollár erejéig megkárosította. A bank Weissenthalnak a cég newyorki üzlete részére feladott vegyi anyagokról szóló elismervénye ellenében előlegeket adott. A könyvekből most megállapították, hogy a számlaösszegeket meghamisította. Kerek nyolcvanezer dollár értékű árut rakott hajóra, a bankból azonban háromszáz ezer dollár előleget vett fel. — Weissenthal tartózkodási helye még ismeretlen.

— Ford másfélmillió dollárt adott ajándékba — szórakozottságból. Newyorkból jelentik: Ford Henry, a világhírű autombilgyáros, Amerikának egyik leggazdagabb embere, de egyúttal a szórakozottság dolgában is vezet. Nemrégén levelet kapott egy volt iskolatársától, aki arra kérte, ajánljon neki egy rend ruhát, mert rossz helyzetben van és venni nem tud. Ford magához hívatta barátját és személyesen adott át neki egy öltönyt, természetesen nem valami kopottast, hanem egészen újat, amelyet előtte való napon is viselt. A megajándékozott ember nagy hálálkodással távozott, de másnap ismét megjelent. A mellény egyik zsebében másfélmillió dolláros csekket talált, azt hozta vissza. Ford nem fogadta el a csekket. — Tartsd meg, mondta a barátjának, ha már hozzád jutott. De kezdj vele valami okosat. Megjegyzem, nekem csak százezer dollárom volt, a mikor a gyáramat megalapítottam.

Mulatságok

— Az „Egyetértés“ sport-egyesület a vasárnapról hétfőre virradó éjszakán kitűnően sikerült bált rendezett, amelyen a megjelentek a hajnali órákig a legjobb hangulatban mulattak együtt. A rendezőség a megjelentek következő névsorát bocsátotta rendelkezésünkre: Horai Juliska, Bugyi Mariska, Jegyinnak Zsófia, Mészáros Magduska, Mészáros Juliska, Varga Rózsika, Illés Etuska, Csányi Bözsike, Csányi Rózsika, Almási Teruska, Ficzek Mariska, Höhn Klárka, Janovits Mariska, Hesz Annuska, Kovács Gizella, Tóth Margitka, Tessén Micike, Kocsis Rózsika, Tessén Annuska, Filip Annuska, Winterkorn Boriska, Papp Boriska, Kiss Mariska, Tóth Etelka, Szöllősy Ilonka, Agoston Mariska, Mikolín Etelka, Hesz Vituska, Kocsis Mariska, Dobos Ilonka, Dobos Mancika, Kocsis Bözsike, Deszedle Mancika, Breban Emmuska, Viaszvénya Ilonka, Császár Boriska, Rosenfeld Margitka, Heisler Herminke, Heisler Stefike, Salter Rózsika, Kovács Mariska, Kendja Micike, Bakos Annuska, Fodor Mancika, Treml Jánosné, Ács Etuska. Az éjjel után megtartott szépségverseny első díját Höhn Klárka, a második díját Bugyi Mariska nyerte el.

Pénzkivitel az utódállamokban.

(Mennyi valutát vihet magával az utazó az egyes országokban?)

A közönségnek azt a részét, a mely családi vagy üzleti ügyekben utazni kénytelen egyik vagy másik utódállamba, bizonyára élesen érdekli, hogy az egyes utódállamok miként szabályozták a valuták ki- és bevitelét. Erre vonatkozólag a következő hiteles összeállítást közölhetjük:

Románia teljes egészében megtiltotta a leu kivitelét. Ezzel szemben osztrák vagy magyar koronát, német vagy lengyel márkát korlátlan mennyiségben lehet kivinni az ország területéről. Nemes valuták husz angol font, ezer francia frank vagy száz dollár összegig vihetők ki. A pénzügyminiszter külön engedélyével egészen ötven fontig vagy annak nemzetközi ellenértékéig terjedő összegeket lehet kivinni, nagyobb mennyiségeket azonban csak csekki vagy hitellevél útján.

Magyarországból 100.000 magyar koronát és 20.000 magyar koronával egyenértékű külföldi valutát vihet ki az utas. Ennél nagyobb értékek kivitelére a magyar devizaközpont adhat engedélyt.

Németausztról 1 millió osztrák korona vagy ezzel egyenértékű külföldi valuta kivitelét engedélyezte. Magasabb összegek kivitelére az osztrák nemzeti bank ad engedélyt.

Csehszlovákiából személyenként 3000, családonként 5000 cseh koronát szabad kivinni, de havonként legfeljebb csak háromszor. Magasabb összegek kivitelének engedélyezésére a prágai pénzügyminisztérium bankhivatala jogosult.

Jugoszláviából 1000 dinár vagy 3000 dinár értékű külföldi valuta vihető ki. Magasabb összegeket a pénzügyminisztérium engedélyére lehet kivinni.

Lengyelországból 100.000 lengyel marka és 1000 svájci franknak megfelelő idegen valuta kivitelét engedélyezte, de havonként legfeljebb háromszor. Háromezer svájci frank vagy 300.000 lengyel marka összegig a földhitelintézet ad kiviteléi engedélyt.

Olaszország az egyetlen állam, ahonnan minden korlátozás nélkül vihető ki magával az utas annyi valutát, amennyit óhajt.

A beutazásnál Csehszlovákia kivételével az összes utódállamokban és Olaszországba is korlátlan összegekben lehet valutát bevinni. Csehszlovákia megtiltotta az osztrák lebeljegyzetlen korona bevitelét és a tizfilleres ércpénzből is csak legfeljebb husz darabot szabad bevinni.

A hivatalnokleány büne

(Szenvedélyes levelek színésznőkhöz.)

Az aradi ügyészség nemrégiben egy titokzatos és bonyolult bűnügy fősnőjét helyezte szabad lábra. A jobb aradi családból származó urileány ellen az volt a vád hogy az egyik aradi hivatal pénztárából körülbelül 50.000 leu, el-sikkasztott és a pénzt bűnös és rejtelmes passzión kielégítésére fordította. A színház környékén már a sikkasztás napfényre kerülése előtt sokat suttogtak egy feltűnő viselkedésű fiatal hivatalnokleány különös dolgairól és azokról a betegesen szenvedélyes hangú levelekről, amelyekre a lány több aradi uriaszonyhoz és színésznőkhöz intézett. A levélíró és a sikkasztó ugyanaz volt: egy szőkehajú, molett természetű aradi urileány, akit bűnös hajlamai vittek rá a hivatalos pénzek eltulajdonítására. A megtévedt urilány azonban nem elégedett meg a sikkasztott pénzzel, hanem sorra járta a nagyobb aradi cégeket és fa- és élelmiszer szállítására nagyobb — két-háromezer leues — előlegeket vett fel, a beigért árut azonban nem szállította. A lány hosszabb ideig volt vizsgálati fogságban és még az ünnepek előtt ügye tárgyalásáig szabadon engedték.

Az Aradi Közlöny munkatársa — felkereste lakásán a titokzatos eset fősnőjét. Gondosan elzárt kapu mögött, magános helyen, egy csöndes otthonban tartózkodik most az urilány anyjával és hugával együtt. Hisztérikus, ideges mozdulattal emeli fel a kezét, amikor bemutatkozunk neki.

— Nem — mondja indulattól reszkető hangon — nem nyilatkozom. Nem akarom, hogy pellen-gérre állítsanak. Ügyemben nemsokára kitűzik a tárgyalást és akkor minden napfényre kerül... Az ügy olyan bonyolult, hogy még magam sem összegeztem magamban a történetet. Annvit mondhatok, hogyha minden kiderül sokan — urak és hölgyek — kompromittálva lesznek benne.

Itt közbe a fehérekötényes özshaju édes anyja.

Megmondom beszintén: ha ő elpusztul elpusztulnak mások is.

Mindenki jól járt ebben az ügyben, csak a lányom nem, ő még egy ruhát sem vett magának...

A lány csakugyan meglehetősen kopott ruhiában, összetörtén, ki gyötrelmekről zilált arccal állt előttünk.

— Eljön még az idő, amikor... ismétli indulattal, szikrázó szemekkel.

Egy szóval sem akar többet mondani. Nem nyitja ki előttünk a titkok hét lakattal lezárt ajtaját, amely mögött misztikus, furcsa és tikkadt vallomások rejtőzködnek... Majd a törvénytelen... (p.)

— Jól teletek a gabonafélék. Budapestről jelentik: A magyar földművelésügyi miniszter hivatalos vétesjelentése szerint a tavaszi fagyok kevés kárt okoztak a gyümölcsfákat kivéve. Az őszi gabonafélék jól teletek, ugyszintén a lóherések és lucernások is.

TUNGSRAM A legjobb vilnykőre! Mindenütt kapható!

A „Messiás.”

Egy német fiatalember kalandjai.

Fantasztikusnak látszó tudósítás érkezett ma Berlinből. Häuser Lajos, egy württembergi szabómester fia, 18 éves korában szülei parancsa ellenére Londonba, majd pedig Párisba ment, ahol egy gyönyörű és dúsgazdag francia asszonyt vett feleségül. Häuser felesége vagyonát pezsgővállalatokba fektette, később „világkiállításokat” rendezett, amelyekre már a hatóságok is figyelmesek lettek és ettől kezdve a svájci rendőrség állandóan szemmel tartotta Häusert, aki ekkor megváltoztatta életmódját és váratlanul — megtért.

— Az Atya jelent meg álmodban — hirdette szélteben-hosszában — az ő parancsára lemondottam a földi javakról. Az ő parancsára megyek hirdetni az igét. Emberek kövessetek!

Megváltoztatta külsejét is. Szerzetesi ruhát öltött, haját és szakállát megnövesztette. Városról-városra járt, először az utcasarkokon, később termekben és fényes kulturpalotákban. Amikor beszélni kezdett, a hangja dörgött, karjai a magasba emelkedtek, szemel pedig villámokat szórtak.

— Én vagyok a Messiás, — ez volt majdnem mindegyik beszédében — azért jöttem ide a földre, hogy megváltsalak benneteket... Bűdösök vagytok a sok bűntől, nem lehet rátok nézni, oly sok rajtatok az alávalóság s nem tudom, mily arccal forduljak az én uramhoz, amikor ilyen piszkos csorda számára akarok bűnbocsánatot kérni. Hiszen még nem is tudjátok, mi az a tisztaság és szűzieség! Alig nyitottátok ki a szemteket, már bűnbe estetek, már belevetettétek magatokat a mocskába.

A „Messiás” végigjárta Svájcot, Bajorországot, Ausztriát és Németországot, mindenütt hirdette megváltó tanait, eközben több helyen összeütközésbe került a hatóságokkal és ezért hosszabb időt tölt különböző fogházakban. Berlinben „Der Häuser” címmel lapot is indított, melyet a közönség feltünően pártolt. Egyszerre csak az a hír terjedt el Berlinben, hogy Häuser feleségül veszi Pöhl admirális leányát, aki igen előkelő személyiség. A hír elterjedése után Pöhl admirális a következő nyilatkozatot bocsátotta ki:

— Tudatom barátaimmal, hogy sem a feleségem, sem én semmit sem tudunk erről az eljegyzésről. Sajnos, egyetlen leányunk ennek a kalandornak a varázslata alá került. Mint ő maga mondja, a hangjának és szurós szemének nem tudott ellentállni, azt kellett tenni, a mit ő akart... Leányunk Bothmer grófnál volt, aki hiva Häusernek és ott ismerkedett meg az apostollal. Hála Istennek, megfelelő kezeléssel sikerült leányunkat

a Messiás varázsa alól kivonni. Az eljegyzés semmis!

Az apostol hívei ekkor haragra gerjedtek és üldözőbe vették egy országon keresztül az izto Meny asszonyt, akit ki akartak szabadítani a tisztátalanok kezéből, hogy a Messiás közelében üdvözülhessen. A rendőrség lépett végre közbe, amely az egész társaságot letartóztatta. A Messiaszt ezért az utolsó tettéért 21 hónapi börtönrre

Revolver-harc egy paulisi korcsmában.

(Agyonlőtt szabólegény. — Az áldozat fivéreinek bosszúja.)

Ma reggel hat órakor telefonjelentés érkezett az aradi királyi ügyészséghez, hogy a paulisi szövetségi korcsma helyiségeiben a tulajdonos öccsét, Katona Tódort agyonlőtte a korcsmában duhajkodó Ardeleán Traján huszonhat éves paulisi szőlőmunkás. A délelőtti folyamán újabb jelentés érkezett Paulis község előjáróságától, amely közölte az ügyészséggel, hogy a megszökött gyilkost, Ardeleán Trajánt Novác Traján radnai csendőrijárásmesternek sikerült elfognia. Délben fél egy órakor ismét telefon értesítést kapott az aradi királyi ügyészség, a radnai csendőrségtől, amelyben jelentik, hogy a meggyilkolt Katona Tódor két testvére, a paulisi községében a kihallgatások megejtése alatt öccsükl gyilkosára lőttek, akit súlyos és életveszélyes sérülésekkel a radnai kórházba szállítottak. A paulisi gyilkosságról és annak megtorlásáról a következő részleteket sikerült megtudnunk az aradi ügyészségen:

Katona Tódor paulisi szabósegédet, jóra való, józan és békeszerető embernek ismerte mindenki a faluban. Hétfőn este elment bátyja korcsmájába, hogy az ünnep miatt zsufozásig megtöltött korcsma vendégeinek kiszolgálásában segítkezzen. A korcsmában mulatott Ardeleán Traján 26 éves paulisi szállómivelő munkás sógorával, Csizmás Jakabbal, akik mikor az elfogyasztott sok borsdolgozni kezdett, duhajkodni kezdtek és folytonosan belekötöttek a mellettük lévő asztalnál vacsorázó Katona Tódorba, aki azonban nem reagált a kihívásokra. Körülbelül fél tíz óra lehetett, amikor Ardeleán Traján felugrott székéről. Katona Tódor asztalához ment kirántotta, zsebéből revolverét és közvetlen közelről rálőtt Katonára, akinek mind a két golyó hasába fúródott és rögtön szörnyethalt. A mulatozó vendégek ekkor rárohantak a gyilkosra, kicsavarták kezéből a pisztolyt és lefoglalták. Csizmás Jakab, amikor látta, hogy sógora veszélyben forog, ő is revolvert rántott. A vendégek ekkor kimenekültek a korcsmából és úgy sikerült Ardeleán Trajának megszöknie. Az esetet a kora reggeli órákban jelentették Mercker aljegyzőnek, aki viszont értesítette a radnai csendőrséget.

ítélte az oldenburgi bíróság.

— Maguk itélnek el engem? — kiáltotta a Messiás a bírónak. — Engem, aki maga az igazság vagyok? Majd meglátják, hogy a börtönre hengerített kő mint a pelhely le fog repülni, én lángpallossal ki fogok jönni onnan és majd igazságot teszek...

— Ámen! — mondották ajtatatosan a tárgyalóteremben lévő hívei.

Irodalom, művészet

* Arad szenzációja a szerda esti színházi premier lesz. Kálmán Imre legújabb operettje, amely berlini, bécsi és budapesti sikerek után most érkezett el Aradra s szerdán este kerül bemutatásra a Bajadér, melyre hetek óta készül a színház operett-együttese. A közönség körében a Bajadér iránt az érdeklődés oly nagy, hogy a kitűzött tíz előadás jegyeinek legnagyobbobrése már elővételben elfogyott. Horváth Mici játszsa az operett címszerepét és partnere Galletta Ferenc lesz, aki a radza szerepét alakítja. Balogh Böske kiváló szerephez jutott a darabban, partnere Sebestyén Jenő lesz, aki hónapok óta nem lépett fel az aradi színpadon.

* Gyermekelelőadás az aradi színházban. A timisoarai (temesvári) Gyermekejség szerkesztője, Kóró Pál e hó 21-én délután gyermekelelőadást rendez az aradi színházban. Színpadra kerül a Piroška és a farkas, Csipkerózsika és a Morgó Mackó és Muncurkó című egyfelvonásos, több tánc, énekszám és szavalt.

* Dálnoki-Nagy Lajos verseskönyve. Dálnoki-Nagy Lajos verseskönyve e hó végén jelenik meg. Az aradi Kölcsey-Egyesület kéri, hogy az általa szétküldött előjegyzési lapokat kellőleg kitöltve e hó 20-ig visszajuttatni sziveskedjenek. A mű ára előjegyzési uton 35 lei, könyvárusi uton 45 lei. Előjegyezni lehet az aradi Kölcsey-Egyesület ellenőre: Drosnyák Jánosnál. (Arad-Csanádi Vasut, főbejárat, II. em. 6. ajtó.)

* Dalárda-hangverseny. Csütörtökön, április 12-én tartja hangversenyét az aradi Kulturpalotában Stoicescu István híres bucuresti karmester csupa kiváló énekesből álló dalárdája. Az énekkarral együtt Elefescu művész és Andreescu, valamint Teodorian operanékesek is fellépnek, akiket Teodosiu Lucian zongoraművész kísér. A hatalmas művészi eseményt jelentő estélynek Georgescu János prefektus és neje a védnökei.

* Zongorahangverseny. Szántó Erzs, a prágai konzervatórium volt tanítványa, aki Sibianu mesternél végzte tanulmányait és több városban már nagy sikerrel közreműködött, folyó hó 14-én este 9 órakor a Kulturpalota nagytermében zongorahangversenyt rendez. Jegyek előre válthatók Bloch könyvkereskedésében, Octogon dohánytözsdeben (róm. kat. templommal szemben), Meisl és Adler üzletében, valamint este a pénztárnál.

* Még két napon át, szerdán és csütörtökön kerül színre az Apollóban Madame Recamier, a nagyszerű koncepciójú, monumentális történelmi dráma. A Napoleon-korszak legizgalmasabb, legérdekesebb jelenete került ebben a drámában megfilmesítésre, az, amely Recamier asszonynak és Talmának szinte végzetes nagyrálagoló szerelmét adja, de adja ebben a világok urának, a császárnak pompásan karakterizáló jellemvonását is.

* Harry Piel-sláger az Urániában. Az eltűnt ház című fantasztikus történet nagy sikert aratott az Uránia keddi bemutatóján. Izgalmas, fantasztikus jelenetek egymást kergetik ebben a filmben, amely elejétől végig minden egyes momentumában csodálatos módon leköti a néző idegét és figyelmét. Az eltűnt ház még szerdán és csütörtökön kerül színre az Urániában.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak (Április 10.)
Francia frank 14.10, svájci frank 39.50, dollár 213, dinár 1.90, szokol 6.20, márka 0.0120, lira 10.60, angol font 1000, magyar korona 0.0035, osztrák korona 0.0030. —
Kifizetések: Budapest külföldi 19, belföldi 25, Bécs 330, Berlin 0.0103, Prága 6.40, Zürich 39.40, Milano 10.70, London 996, Páris 14.20, Newyork 214, Belgrád 2.10.

Zürichi nyitás. (Április 10.)
Berlin 0.026250, Newyork 546.50, London 2547, Páris 37, Milano 27.15, Prága 16.30, Budapest 12.50, Belgrád 5.45, Varsó 0.0130, Bécs 0.0076, bélyegzett 0.0079.

Zürichi zárlat. (Április 10.)
Berlin 0.025950, Amsterdam 214.25, Newyork 546.875, London 2546.75, Páris 37.1375, Milano 27.2250, Prága 16.31, Budapest 0.1175, Bécs 0.007675.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Április 10.)
Amsterdam 1713—1773, London 20375—20975, Róma 217.50—227.50, Páris 296—306, Newyork 4375—4525, leu 20—21, angol font 20400—21000, dollár 4395—4545, francia frank 301—311, lira 222.50—232.50.

Budapest nyaralási gondjai.

(Csak platonikus alapon fogadnak el előjegyzéseket. — Meg-
egyezős árúban. — „Hüvösvölgy közelebb van Amerikához,
mint Budapesthez.” — Seta a budai nyaralótelepeken.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) A közeledő tavasz egyelőre még csak a naptárban van közel és az őszi tél napjai még változatlanul tartanak. Az idő azonban nem áll meg, előbb-utóbb eljön a tavasz és utána a nyár s ezzel együtt a nyaralás, mely az idén még több embernek csak álma marad. A nehéz gazdasági viszonyok rémével találkozunk minduntalan, mikor bejártuk a divatos budai nyaralóhelyeket, hogy nyári lakásokat keressünk az esős téli napon. Keveset tudunk meg, de amit megtudtunk, azt is jobb lett volna meg nem tudni. A nyári lakás problémája is erősen Zürich felé orientálódik.

A hüvösvölgyi kertült először sorra. Betértünk a villamos végállomással szomszédos Balázs-vendéglőbe, ahol a lakásközvetítőt keressük, de megtudjuk, hogy elutazott. Mint halljuk, nincs is szükség lakásközvetítésre, a villák egy részét még mindig menekültek lakják, a többi villát pedig a tulajdonosok maguknak tartják meg. A mégis fennmaradó nyaralók pedig, mint mondják, „luft-üzletek” tárgyai, magánosok és ügynökök lekötik mindet ár nélkül és ők közvetítenek tovább. Ilyen körülmények között érthető, hogy felelőtlen becslés szerint ha a korona zürichi értékelésében jelentékenyebb változás nem következik be, a Hüvösvölgyben egy szoba-konyhás villa lakás, mely tavaly 20—25.000 korona volt a szezonra, az idén 80—120.000 korona lesz, a tavaly 30—35.000 koronás kélszobás 150—200.000, a néhány háromszobás villáért pedig a nyárra már bizonyára félmillió koronát is elkérnek és bizonyára meg is kapnak.

Új építkezések csak szóránnyosan indulnak meg és inkább a belső részeken: a Tárogató-uton, Kovács-utcában, de ezek sem berendezésre épülnek. A kis konkurrencia az oka annak, hogy a Balázs mellett levő hüvösvölgyi penzióban, ahol tavaly még három-négyszáz koronás napiárak voltak, még árat egyáltalán nem mondának.

— Csak arról lehet szó — mondja a gazdasszony — hogy előjegyzéseket vegyünk fel, majd a beköltözéskor fogjuk az árat megállapítani. Így is már alig van tíres szobánk. Ugy halljuk, hogy fúncolnak a szobáinkkal és az ötödik-hatodik „kéz” fog beköltözni, de ezzel mi nem törődhetünk. Nekünk csak az a fontos, hogy ne fizessünk rá az üzletre és ezért szigorúan megtiltották nekem, hogy arról csak beszéljek is. Csak any

nyit mondhatok, hogy a tavalyi árakat el kell felejtene annak, aki nálunk akar nyaralni. Ami tavaly volt, az régen volt.

A Hüvösvölgyi Üdülőtelepen (volt Holzspach), ahol szanatóriumszerű az ellátás, most még hízőkúra mellett a napi ellátás díja 3000 korona. Tavaly nyáron 1200 koronába került. Az igazi nyári szezon itt csak június elsőjén kezdődik, s a nyári árak is akkor kezdenek majd kialakulni. Te kintve a hízőkúrát, előreláthatólag az árak sem fognak fogyni a következő hónapokban.

A hüvösvölgyi Park-szanatóriumban is sok panaszt hallunk a fokozódó drágaságról, mely megakadályozza azt, hogy a nyári árakat csak megjósolni is lehessen. Mégis annyi előrelátható, hogy a napi penzió-ár 3000 korona körül lesz, de legfeljebb 5000 korona — a tavalyi 1000 koronás árral szemben. Itt már tavaly is majdnem teljesen nemzetközi társaság üdült, amerikaiak, svájciak, olaszok és franciák, akiknek nagyon tetszett a hüvösvölgyi kilátás, s azt mondták, hogy valószínűleg St. Moritz. Nekik mindegyre olcsó St. Moritz volt tavaly is a Hüvösvölgy és még az idén is az lesz. Amerikából már érkeztek is előjegyzések, a pestiek közül azonban mi voltunk az első nyári fecskék. Hiába, Zürich egészen felforgatta a geográfát. Hüvösvölgy ma közelebb van Amerikához, mint Budapesthez.

A svábhegyi tetejére cammog fel velünk a rossz öreg fogaskerekű. A gyógyszer-tár tulajdonosától, a nyári lakások közvetítőjétől szomorú választ kapunk:

— Már nem foglalkozom nyári lakással, mert nincs. Ami van az pedig a nyári lakás hiénák kezére került. Jobb erről nem is beszélni.

A fogaskerekű állomás főnökénél megtudjuk, hogy a nyári lakásról még korai beszélni, — mert egyelőre késő. Amit úgy kell érteni, hogy egyelőre minden nyári lakás kézben van és csak később szabadul fel egy-egy valamilyen okból. Árak sincsenek. Villaeladások pedig nagyon ritkán vannak. Azt is csak mendedmondának tartják, hogy a Schunda-örökösök eladták villájukat, mely valamikor Eötvös József háro tulajdona volt. Nyilvánosan eladó villa az egész budai nyaraló körzetben csak egy helyen van, a Hüvösvölgyben, az ára ma még 16 millió, holnap már több. Összesen hat szobából és mellékhely-

ségekből áll, aki siet, még olcsón hozzájut.

Az egyik svábhegyi üdülő tulajdonosnője elmondja, hogy a penziók nehéz helyzetben vannak a Svábhegyen. Többnyire bérlők a villákat és a háztulajdonosok most olyan súlyos követelésekkel lépnek fel, hogy a legtöbb penzió bizonytalan helyzetbe kerül. A legtöbb helyen csak egészen platonikus alapon fogadnak el előjegyzéseket, inkább csak a tavalyi vendégektől és a megegyezés április végére marad. Olyan kevés a kínálat, — mondják — hogy a kereslet örüljön, ha talál valamit.

A svábhegyi keresletet csökkenti az is, hogy a szanatórium egymásután veszi meg a közel lévő villákat és a betegeit helyez el bennük. A nagyszálló is már a szanatóriumé. Itt ma egy szoba 1000—2500 korona naponként és

A zongora- király szerelmel.

(Miert haragudott Liszt Ferenc a milánóiakra?)

(Az Aradi Közlöny római levelezőjétől.) Liszt Ferenc életrajzát, évtizedes bolyongását, intim levelezését is feltárták már a nagy virtuóz pályafutásának hűséges bolygó, de a La Mara által kiadott levélgyűjtemény sem tisztázza azt a milánói pikáns incidenst, amelyre most veti reflektorsugarait a milánói „Lettura” folyóirat cikkírója.

Mikor Paganini és Chopin feltűntek Párisban, majd mikor Berlioz is visszatért olaszországi utjáról, Liszt, aki lelkék adásával tengette életét Párisban, szabad óráiban pedig a vallásos miszticizmusnak az útjait hajszolta, egyszerre döntő lökést adott egész életsorsának. Lemondott a kis francia városok meghívásairól, ahol már néhány éve koncertezett, többet, nagyobbakat akart s a világhíresség aureoláját lent délen, az olasz muzsika megszentelt hagyományainak földjén akarta megszerezni. Liszt már fiatal korában egyforma virtuozitással játszott — a modern zongoristákhoz hasonlóan — a billentyűkön s a női szíveken s Olaszországba már magával vitte D'Agoult grófnőt, aki otthagyta férjét a dusfürdő művészt. Huszonkétéves korában került Liszt Milánóba, amelyet akkor még osztrák seregek tartottak megszállva.

Milánóban tomboló lelkesedéssel fogadták Lisztet s azt is tudták, sőt meg is írták róla az olaszok, hogy magyar származású a koronázatlan „combatiste”. Egy milánói francia lap a zongora prótájához hasonlította, a klavikordium Hugo Victor-át ünnepelte benne, akiket minden ujjában egyszer az ördög fékevesztett szenvedélye dübörög, másszor az angyalok szimfóniája osong ki nem földi játékból.

A milánói glória fényességét

ehhez hozzá jön 20 százalék szállói adó. A napi ellátás kisebb szobával 4500—6000-ig, de ez természetesen nyárig változni fog, sőt nincs kizárva az sem, hogy csak lábadozó betegek kapnak a nyári szezonban helyet a szállóban.

A Zugligetben kevés sikerrel járt az expedíció. A hatalmas Fácántelep még alszik a sárban, a víz alatt. A házmester pedig, aki szintén alszik, mérgesen ébred s azt mondja, hogy a nyár még messze van. Ha nyári lakás kell, akkor jöjünk nyáron, de csak akkor, ha már tavaly előjegyeztettünk, mert már a listán minden szoba megtele.

— Az árákról pedig — mondja — ne is beszéljünk. Ha proféta lennék, akkor inkább a tőzsdére mennék. Ha tetszik, utólagosan előjegyzem, de semmit nem ígérhetünk és az előjegyzés csak kocázat nélkül vállaljuk.

azonban elhomályosította egy odátévedt borus felhő. Liszt magával vitte D'Agoult grófnőt is, aki mellékesen szólva, hét évvel idősebb volt, mint a művész. A grófnőt, akinek több több gyermeke született Lisztől, köztük Wagner Cosima asszony is, a milánói társaság, bármennyire is rajongott Lisztért, nem akarta befogadni a maga exkluzív körébe és Liszt hasztalan kérte befolyásos ismerőseit, a legrégebb milánói patricius-családokat, hogy fogadják barátánójét úgy, mintha felesége volna. A szigorú milánóiak nem ismerék a bohémus könnyed erkölcsi felfogását, — nem értették és nem bocsátottak meg. Liszt toporzékoló haragjában. Dühét csak szították a büszkeségében. halálra sértett D'Agoult grófnő könnyei és így történt, hogy Liszt elkeseredésnek egy percben a párisi Revue Musicale címére egy olyan vezércikket küldött be a milánói viszonyokról, hogy a büszke lombard város publikuma egy csapásra elfordult Lisztől. Nagyszerű zenei improvizációi, Thalberget voró, fantasztikusan ördögös játéka etől a peretől fogva már nem vonzotta a milánóiakat. Liszt a Bella Venezia-szállóban lakott és alig győzte fölbontani a sok névtelen fenyegető levelet, amelyben mérget, tört ígértek neki, ha továbbra is ott marad. Liszt a rendőrség oltalma alá helyezte magát, de itt já csak azt az egyet tanácsolták neki, hagyja el mielőbb Milánót, ahol nem nyílik számára több babér. Liszt fogát csikorgatta dühében, de nem tehetett másként. Otthagytta Milánót a kudarc keserűségével — és D'Agoult grófnővel, aki még elkísérte koncert-turnéira, mindaddig, amíg Liszt Weimarban nem ütötte föl tanyáját, ezuttal már nem D'Agoult grófnővel, hanem Saym-Wittgenstein hercegnővel, akit Oroszországból szöktetett meg Goethe városába. Liszt holtá napjáig haragudott a milánói incidensért s Olaszországból csak Róma maradt meg neki az egyetlen, szívéhez nőtt városnak.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurat:
IOAN NICHIN

Madame Recamier szerdán és csütörtökön az Apolloban

Eltűnt ház. Harry Piel a főszerepben. Szerdán és csütörtökön az Urániában

Hohenlohe hercegnő törvényszék előtt.

(Hamis esküvel vádolják.)

Lipcséből jelentik: A lipcsei törvényszék e héten tárgyalja Hohenlohe hercegnő ügyét, aki hamis esküvel vádolva áll majd az esküdtek előtt. Az érdekesnek ígérkező tárgyalás előzményei a következők: Hohenlohe hercegnő póré szoros összefüggésben van az ugyancsak a jövő héten tárgyalandó Erhardt kapitány perével, aki mint ismeretes a két év előtti Kapp puccs főszereplője volt. Erhardt kapitány a Kapp puccs balsikere után Lütwitz tábornokkal Magyarországra menekült. Innen azonban rövidesen visszatért Bajorországba, Rosenheimba. A titkos politikai rendőrség azonban a nyomára akadt és kénytelen volt innen is tovább menekülni. Ezuttal Hohenlohe hercegnőnek a bajor-osztrák határ közelében fekvő kastélyában kapott menedéket, ahol a legnagyobb udvariassággal fogadták. Erhardt mintegy három hónapig időzött a hercegnő társaságában. Jellegzetes szőke tengerész szakállát lenyíratta, haját befestette, úgy hogy külsejét sikerült teljesen megváltoztatnia. A kastélyban, mint a hercegnő vendége szerepelt. Herr. v. Eschwege címen. Annyira biztos volt abban, hogy nem ismerhetik fel, hogy többször belátogatott a bajor fővárosba, Münchenbe is, a hercegnő társaságában. — Rendszerint egy hűtelben szállt meg a hercegnővel, aki müncheni kirándulásainál a Freifrau v. Merritz nevet vette fel.

Erhardt kapitánynak meglehetősen sok dolga volt Münchenben. Állandó tárgyalásokat folytatott Ludendorff tábornokkal, Xyländer ezredessel, Hirtlerrel és Karal, a bajor monarchisták ismert vezetőivel. A müncheni látogatások okozták azonban a veszítést is. Egy volt katonája, aki résztvett az Erhardt brigád hírhedt marsában Döberitztól-Berlinig, megismerte a hangját egy étteremben és bejelentette a szociáldemokratáknak, ahonnan viszont figyelmeztetés ment a rendőrségre. A rendőri nyomozás aztán megállapította, hogy Erhardt milyen név alatt és hol él Bajorországban.

A további nyomozással a müncheni törvényszék egyik legügyesebb vizsgálóbíróját bízták meg. Ez Erhardtot egy újabb müncheni látogatása alkalmával beidéztette magához igazoltatásra. Erhardt Eschwege elment az igazolványaiért, de nem szökött meg mint ahogy azt a vizsgálóbíró remélte. Hanem visszajött azokkal. A bíróság azonban már kezdett szünni, amikor megjelent az ugyancsak fanának megidézett, volt Erhardt brigádbeli katona, aki elváltatott külsejének ellenére felismerte a brigád volt parancsnokát. A vizs-

gálóbíró ekkor beidéztette magához Hohenlohe hercegnőt is, aki természetesen még nem tudta, hogy Erhardt személye már fel van fedve. A bírónak arra a kérdésére, hogy kicsoda az az ur, aki mint az ő vendége szerepel, kijelentette, hogy Eschwege pomerániai földbirtokos. Mikor a bíró megkérdezte, hogy hajlandó e erre esküt is tenni, a hercegnő erre készséggel vállalkozott, mire a bíró megeskette és egyuttal eljárását indította ellene, hamis eskü miatt. E hamis eskü miatt áll majd Hohenlohe hercegnő a lipcsei törvényszék előtt.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kiemelik a Lusitaniát.

(Ujjajta emelőgépekkel végzik a munkálatokat.)

A világháború második évében 1915. május 12-én röpitette világá a táviró: *elsüllyesztették a Lusitaniát*. Az amerikai hajóóriást Írország partjától nyolc kilométerre torpedózta meg egy német tengeralattjáró. A hajókolosszus borzalmasan rövid percek alatt elsüllyedt, egyetlen lélek sem menekülhetett el a fenékbeírt hajóról. A temérdek emberi életen kívül körülbelül 150 millió aranykorona értékű hivatalos szállítmány, arany, ezüst és drágakő pusztult el ennél a szerencsétlenségénél.

Angol mérnöki körökben most felvetődött az az eszme, hogy az elsüllyedt Lusitaniát *ki kellene emelni a tenger mélyéről*, mert a roncsok között bizonyára nagy értékeket lehetne fellelni. A terv annál is inkább megvalósítható, mert 1917-ben sikerült, kiemelni a Huron-tóból egy hatvan méter ményre süllyedt hajót. *Blin Levit* mérnök, aki ennek a hajónak a kiemelési munkálatait végezte, *Simon Lake* és *Lindquist* mérnökökkel együtt tervet dolgozott ki a Lusitania kiemelésére.

A mérnökök erre a célra egy egészen újajta buvárfelszerelési készíttettek tömör bronzból, amelynek súlya 175 kiló a levegőn és 40 kiló a vízben. A buvár ebben a ruhában egészen könnyen mozgathatja kezét-lábát és nagymennyiségű levegőt vihet magával. A levegő utánpótlása mesterségesen történik és a buvár három óra hosszat maradhat a víz alatt. Ha felszáll a tenger színére és kicseréli a levegőt, újból alámerülhet.

A mentési munkálatok úgy történnek, hogy a hajó feső ré szén levő súlyos vasalkatrészeket felrobbanfanak. Azután behatolhatnak a hajó belsejébe és felkutatják a vasládákat, amelyekben az értékek vannak elhelyezve. Ezeket emelőgépekkel felszínre hoznak és csak azután fognak hozzá a hajó kiemeléséhez. A kiemelést harminc tonna teherbírásu emelőgépekkel végzik. Mivel a vízben minden test veszít súlyából, a mérnökök remélik, hogy az óriási hajót sikerülni fog

ezekkel az emelőgépekkel kiemelni. A kiemelés helyén pontonokat helyeznének el, amelyek a sekélyebb helyeken segítenék elő a kiemelés munkáját.

Az angol és amerikai hivatalos és technikai körök nagy érdeklődéssel tekintenek a kiemelési munkálatok elé, amelyeket már meg is kezdettek. Amilyen barbár csoda volt a Lusitania torpedóval való elsüllyesztése, ugyanolyan csodaszamba fog menni most, nyolc év után a kiemelés emberfeletti munkája, amelyet a technika legmodernebb eszközeivel hajtanak végre.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetlen drága jó nagyatyánk

gerlachi Pap Béla

zenetanár

temetésén résztvettek, koszorúkkal és csokrokkal, valamint megjelenésükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek. ezúton mondunk hálás köszönetet.

Unokái:

13097

Juhász Olga és Kálmán.

Csodás hatású arcszépítő és finomító a

Földes MARGITCREME és MARGITSZAPPAN

Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépsít. Pár napi használat után szüntet szep-
lőket, májfoltokat, bőrkütségeket, rán-
csokat, redőket és minden bőrbajt. Az
arc pár napi használat után üde, ham-
vas, rózsás lesz. 13595

Dr. Földes és Hehs Margitcreme gyára
Budapest, I. Bertalan-utca 26.
Arad—Uj-Micalaca. 13595

Előkelő aradi pénzüntézet

több évi bankgyakorlattal rendelkező levelezési és könyvelési tisztviselőket keres, akik a magyar és német, vagy román nyelvet tökéletesen bírják. Cim a kiadóhivatalban. 1969

Szőlőpótláshoz alkalmas Dusgyökerű Szőlőoltvány

és Gyökeres Riparia Portalis

kapható

18829

WINKLER JOZSEF oltványtermelő

Arad, Str. Consistoriului (Battfányi-u) 11

Erkezzet: Pázsit fűmag kertek, parkok díszítésére, nemes Turkesztán és vér görögdiinye magok, korai vetni való vajborsó, carfiol, brazsachveigi káposzta, lenmag, lóhere, lucerna, bitkköny, remak ésos nemes paprika, legfinomabb ojtó viaszk dobozokban legolcsóbban 1918

Erdős Pál fűszerkereskedő cégnél

Arad, Plata Avram Iancu 3. (Szabadság-tér).

Pászka I. rendű

neolog izr. hitközségnél

kilogramonként 12.—Lei-ért,
legalább 25 kg. vételénél
kilogramonként 10.—Lei-ért
kapható. 13096

Malomhenger rovatkolást vállal, szalma és törekrázó tengelyeket, valamint öntvényeket rövid idő a'att szállit: 1929

Raktáron tart:

Uj és használt 6—8—10—14—16, 20—24 HP benzín motorokat, továbbá 6—8—10—18—24—30 HP. nyersolajmotorokat, valamint 6—8 HP. cséplő garnitúrákat.

Aradi Vasipari R. T.

Vasöntöde és Gépgyár Arad.

Budai gyártmányú Portland cement

nagyban és kicsinyben kapható az

Aradi Kereskedelmi és Aruforgalmi R.-T.-nál,

mely ajánlja a marospartii gyártelepén készített minden méretű

vasbetonárut,

u. m. csöveket, csőfejeket, kutgyűrűket, kádakat, etető és itatóvályukat és faltéglát bármily mennyiségben.

Központi irodabélyiség:

Arad, Bohus-palota, Iparbank helyiség. Telefonszám: 8-80.

18226

Első aradi verseny-uriszabóság. Str. Alexandri (Salacz-u.) L. Készít elegáns férfi öltönyöket, angol ruhákat, eredeti skót és angol szövetekből. Modern szabás, pontos kiszolgálás.

Brilliansáru, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árukat és hamis fogsorokat magasan vesznek: Kun ékszerész, Arad.**Azó hirdetések.****Levelezés.**

ONALLO kereskedő oly uriaszony, vagy leány állandó barátságát keresi, akinek otthonra talál. Ajánlatokat „Kettős élet” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérem. 1981

Alkalmazás.

JÓLFOZO szakácsnő jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

KISZOLGALO LEANY a papírzakmából felvétetik. Cim a kiadóban. 1896

PERFEKT KÖNYVELŐ, román, magyar, német géprő magas fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 1895

VIDÉKRE magyar ur házba szakácsnő kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 1904

PERFEKT szobaleány kerestetik azonnali, vagy későbbi belépésre. Str. Ghiba Birta (Varjassy József-utca) 22. 1941

VARRÓ ES KÉZILEÁNYOK felvétetnek. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 42. II. 20. 1970

GYERMEKTEI EN házasár, házmeateri állást keres. Cim: Str. Brătianu (Weitzer János-utca) 17., házmeaternél. 1971

BEJARO SZAKÁCSNŐ azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 1974

MINDENES FŐZŐNŐ kerestetik. Cim a kiadóban. 1973

ADÓVALLOMASI IVEK szakszerű kiállítását jutányosan vállalom. Str. Oltur (Illés-utca) 69. 1983

MINDENES főzőnő állást keres. Cimeket a kiadóhivatalba kér. 19228

MEREBIZHATÓ egészséges szárazdada kerestetik másfél éves gyermek mellé. K.66. Bul. Reg. Ferdinand 62. Vanicsek ház. 1986

NŐI RUHÁK, jumperek, gyermekruhák készítését, horgolását jutányosan vállaljuk. Cim Wallinger hirdetőjében. 13227

SZMIRNA szönyeg készítését vállalom. Cim Bul. Regele Ferdinand 15. utó 28. 1978

HUSZONÓT ÉVES intelligens leány, ki jól főz, háztartás minden ágában jártas, magányos urhoz házvezetőnőnek ajánlkozik. Cim a kiadóban. 1979

FŐZNI tudó minden felvétetik. „Piata Avram Ianou 17. II. em. 1980

ADÓVALLOMASOK kiállítását és beadását felelőség mellett vállalja volt pénzügyi tisztviselő Str. G. Zsdu (Szent István-utca) 3. utó 2. 1982

MINDENES LEÁNY, bármily vallásu, azonnal felvétetik „Dána” divataruház Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. 13227

HÁZMESTERI állást keres magányos asszony lakatos fiával. Esetleg fizetésért főzést is vállalja. Cimeket a kiadóba kér. 1987

BEJARONO felvétetik Burján-vároda, Str. Consistorului (Batthyány-utca) 26. 18831

Vétel és eladás.

VALÓDI csera flor női harisnyák (fekete, barna és színes) 65-75 Leig kapható Strasser divataruházában, szemben Lutheránu-templommal. 1796

NYERSBORKÓVET vesznek minden mennyiségben Irom Arnold Arad, Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsényi-utca) 89. sz. 10658

AGY elő való perzsa utántát futósőnyeg, ágú és asztalnemű, különböző díszáruak eladó. Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-u. 23.) I. em. jobb. 1000

HALÓSZOBA oseresznyetéből, ebédlő kitéfő állapotban eladó. Cim a kiadóban. 1976

ZONGORÁT megvételre keresek. Ajánlatokat árjegyzővel a kiadóba kérek. 1977

COMISSIOBAN Fischer Eliz-palota az udvarban balra, sötét smirnaszőnyeg 3x4 méter és egyéb szőnyegek olcsón. Hálószoza 7000, modern uriszoba, 6 ebédlőszék, függőnyök, ágyneműk kaphatók. 1972

Egy szoba konyha teljes berendezés eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13020

VESZÉK ma forgalomban levő, használt román bélyegeket szortírozottan a név érték 7 1/2-16 százalékáért. Fischer bélyegkereskedő Arad, Str. Episcopului Radu (Magyar-utca) 17. 1984

CSEH GYARTMANYU fekete piano megbizásból olcsón eladó. Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 1985

SZÉP újsza hálószoza, különféle bútorok és egy élő Phoenix palma eladó. Str. Ioan Weitzer (Vas-utca) 5. 1988

TEXTIL üzemhez állványokat és pultokat keresek. Cim Kelet hírlapiroda. 18097

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik bútorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és smirnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

KITŰNŐ ÜZLETI KÖNYVEK, IRODAI CIKKEK és olcsó hangjegyek. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár Kerpölnél. Telefon 385. 13625

CPYINGOFFICE leíró, sokszorosító iroda. Körlevelek speciális gépeken készülnek. Szegfű írógépvállalata Strada Luther 1. Telefon III. 13781

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sűrűn keresünk antik bútorokat, perzsa szőnyeget, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst étvös munkákat. Vidék meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Salon. Ortutay-palota. 13873

Brilliansáru, gyöngyöt, platinát, arany, ezüst-ékszereket, és hamis fogsorokat magasan vesznek Zinner ékszerész, Arad, Str. Motianu.

FATYOL harisnyák minden divatszínben legolcsóbban Dama harisnya áruháznál Strada Alexandri (Salacz-utca) 1. 13084

BURGONYA legelső readtú jutányosan kapható. Fiata Avram Ianou (Szabadags-tér) V. pincében, Gross Jenőnél 1888

URISZOBA vadonatúj, elegáns, angol klub bógarnitúrval eladó. „Salon Artistique” (Fischer Eliz-palota.) 13576

KERESEK 10-12 loerős benzintmotort és hozzávaló malmot, cséplőt. — Kisebb ház eladó, esetleg lakással. Cim a kiadóban. 1949

SZABO VÁRROGEPEKET megvételre keresek. Kéziláncok felvételnek. Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 42. II. 10. 1965

PORTALE rolókkal és egy rolós üvegtető eladó. Cim a kiadóban. 1883

SZÖVETEK, mosók, vásznak, női kalapok olcsón, Posh divattüzletben Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) kaphatók. 1900

TUZIFA 320 erdei méter eladó. Értekezni Angyal Minály Revetés. Aradmegye. 1915

SVEICZI HIMZÉSEK és betétek fehérneműre nagy választékban érkeztek. Varrónőnek 10% engedmény. Hoffmann Sándor csipkeáruháza Arad. 1938

ELADÓ hatos Nicholson cséplőgarnitúra. Cim a kiadóban. 1947

Ingatlan.

SIBISBEN (Borossebesben) 193. számú ház 4 utcai szobával, több melléképülettel, nagy udvarral, azonnal elfoglalható lakással, sűrűn eladó. Érdeklődni Utvinis (Ötvenes) kilométerénél. 1952

MAGANHAZ eladó villany, vízvezeték és fürdőszobával. Azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 1975

ALKALMI TŐKEBEFEKTETÉS. Magán ház, teljesen modern 5 szoba, fürdő és cselédszoba, zárt folyosó, parkirozott udvar, gyümölcsösökkel 280 ezer leírt eladó. Lakás 3 szobás lakással csere után átvehető. Uranus-iroda főpostával szemben. 13020

Üzletek.

KISEBB fűszerüzlet teljes berendezéssel. áruval, egy szoba konyhás lakással 55 ezer leírt eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13019

MOTRICA ROMANA

Radio 3340

Műszaki vállalat.

Központi Irodák: Telefon: 56-10. Kirendeltségek és műhely I. C. Brătianu: 82. Távirati cím: „Motrica” Bul. Maria 110.

Bucuresti.

Keresse fel motorkiállításunkat, ahol mindenféle gépekből, géprészekből nagy és gazdag raktárt tartunk. Az országban működő összes gyárakban szükséges gépanyagokat raktáron tartjuk.

Prospektusokat és specialista mérnököket bocsátunk vendégszerzőségünk rendelkezésére. Megbízható cégnek fizetési kedvezményt nyújtunk. 1828

Ellátás.

TELJES ELLÁTÁST keresek sűrűn két személyre. Ajánlatot „Magasan dijazom” cimca Wallinger hirdetője tölti. 13228

Különfélé.

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé hálszagú Cod-liver-oil. Csukamájaja dr. Földes Béla gyógyszerháza Arad. 12831

KERESEK műhelynek alkalmas pince vagy más helyiséget a helvárosban. Cim „Central” hirdetői iroda. 13831

RONGYOT megvételre keressük. Cim a kiadóban. 1000

Radio Hirdetési Iroda 2417. szám.

Magánjáró

eredeti HOFHERR és SCHRANTZ gyártmány, alig használ, gyárilag kijavítva, jutányos áron

eladó.**„ECONOMIA”**

Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaságnál, Oradea-Mare.

Távirati cím: COLONIALE. Telefon: 8-58 és 14-56.

„IDEET”

szállítási vállalat Aradon.

saját teherautóján

GRADEA-MARE—ARAD (Lei 110) ARAD—TIMISOARA (70 bani)

között legelőnyösebben áruszállítást eszközöl.

Telefon 305. és 308. 1688

75 baniért

vesszük a sidolós és gömbölyű kékítő üvegek darabját. 19224

„Mercedes” vegyipar

Bul. Reg. Ferdinand (József főh. ut) 6. Cipőkrémek dobozok szállítását vállaljuk.

PUBLICATIUNE.

Tauca és Vidőke Onogélyző Egylet mint Szövetkezet prin aceasta publică, că a hotărât și început lichidarea sa și todeodată provoacă eventualii editori ai societății să-și validiteze creanțele lor in scutul art. 202 a legii comerciale in decurs de 6 luni socotite dela comunicarea a treia acestei publicatiuni, cări, la eaz contrar societatea nu va mai raspunde pentru ele. 1860

Bogdan Carol, Kuncz Ioan lichidatori.

Utleveleket 55 leiert láttamozunk. Gyűjtőhelyek: Fürst Jenő pénzváltóüzlete, B. div. Reg. Maria (Andrássy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Mărășesti (Kossuth-utca.)